Kadernota Kunst en Cultuur

Gemeente Bergeijk 2010-2013

voor de gemeenteraad

Voorwoord

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 pag.

1.1. Inleiding 4

1.2. Visie op gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid 4

1.3. Wenselijk resultaat 5

1.4.Uitgangspunten en doelstellingen 6

1.5. Kaders 7

1.6. Aanleiding kadernota Kunst en Cultuur 7

1.7. Het culturele aanbod van Bergeijk in vogelvlucht 8

Hoofdstuk 2

2.1. Inleiding 9

2.2. Bestuurlijke omgevingsfactoren 9

2.2.1. Overheidsbeleid 9

2.2.2. Provinciaal beleid 10

Hoofdstuk 3

3.1. Kunst en Cultuur in Bergeijk: het culturele aanbod 13

3.2. Het huidige beleid 13

3.3. De culturele instellingen: vernieuwde functies 14

3.3.1. Bibliotheek De Kempen 15

3.3.2. Podiumkunsten 16

3.3.2.1. Sociaal Cultureel Centrum en Theater De Kattendans 16

3.3.2.2. Openluchttheater De Hunnebergen Luyksgestel 17

3.3.3. Cultureel erfgoed 18

3.3.3.1. Eichamuseum 18

3.3.3.2. Rietveld- en Ruysmonumenten / Weverij De Ploeg 19

pag.

3.3.4. Beeldende Kunst en Vormgeving 20

3.3.4.1. Beeldende Kunst en Vormgeving in de openbare ruimte 20

3.3.4.2. Beeldende Kunst 23

3.3.5. Amateurkunst en cultuureducatie 25

3.3.5.1. Art4U 26

3.3.5.2. Muziekverenigingen 27

3.3.5.3. Cultuureducatie 28

3.4. Culturele communicatie 29

Hoofdstuk 4

4.1. Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid 2010-2014 31

4.2. Speerpunten en actiepunten en financiële situatie 32

Bijlagen 36

Ploeggebouw

Hoofdstuk 1

1.1. Inleiding

De gemeente Bergeijk heeft een sterke cultuursector die verankerd is in de gemeenschap en daardoor zorgt voor een bloeiend cultureel leven. Het doel van een gemeentelijk cultuurbeleid is voorwaarden te scheppen voor een toegankelijk en divers aanbod van culturele voorzieningen. Daarbij is de eigen kracht het uitgangspunt om verbindingen met andere maatschappelijke sectoren te leggen. Ook door beter in te spelen op breedte en diversiteit kunnen instellingen meer publiek bereiken en een groter draagvlak verwerven.

In algemene zin gaat het in deze nota om het in stand houden c.q. bevorderen van de ontwikkeling en het vergroten van de toegankelijkheid van het kunst- en cultuuraanbod voor de gemeente Bergeijk, alsmede om het formuleren van speerpunten van beleid waarmee Bergeijk zich als gemeente kan profileren.

In 2007 stond er op de actielijst in de Programmabegroting 2007-2010 van de gemeente Bergeijk*, dat een Kunst- en Cultuurnotitie zou worden ontwikkeld voor het toekomstig gemeentelijke kunst- en cultuurbeleid. De Adviescommissie Beeldende Kunst heeft in 2005 een aanzet gegeven met diverse uitgangspunten voor een Kunst en Cultuurnotitie. Deze notitie is als input gebruikt voor het beeldende kunst beleid (zie bijlage 1). Eind 2008 is advies ingewonnen van het **Brabants Kenniscentrum voor Kunst een Cultuur** (BKKC, voorheen NBKS). Een adviseur van deze stichting heeft de nota verder vormgegeven en opgesteld in nauwe samenwerking met de gemeente Bergeijk en betrokkenen. In oktober 2008 werd, in het bijzijn van verantwoordelijk wethouder Anja Tils, de aftrap gegeven in een zogenaamde expertisebijeenkomst. Vertegenwoordigers uit het culturele veld waren uitgenodigd om kaders te stellen en prioriteiten aan te geven over onder meer voorzieningenniveau, cultureel erfgoed, beeldende kunst in de openbare ruimte, podiumkunsten, amateurkunst, cultuureducatie en de rol van de gemeente (zie bijlage 2). Alle directies van de professionele kunst- en culturele instellingen en vertegenwoordigers van het beeldende kunstenveld, zijn uitvoerig persoonlijk geïnterviewd om over de toekomst te praten. Deze vraaggesprekken hebben ook plaatsgevonden met enkele vertegenwoordigers van amateurinstellingen. De bijeenkomsten en vraaggesprekken worden gekenmerkt door een goede opkomst en betrokken debat. Verder zijn alle verenigingen, amateurorganisaties en dorps- en kernraden in de gelegenheid gesteld vragen te beantwoorden (zie hiervoor bijlage 3).

*O*veral waar in de nota wordt gesproken van gemeente Bergeijk wordt in het navolgende bedoeld Bergeijk,'t Loo, Luyksgestel, Riethoven, Weebosch en Westerhoven.*

1.2. Visie op gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid

De gemeente Bergeijk formuleert als centrale rollen voor de gemeente in het kunst- en cultuurbeleid haar optreden als facilitator en stimulator. De gemeente streeft er daarom naar om te zorgen voor een aantrekkelijke en stimulerende culturele basis voor de inwoners van Bergeijk met gepast toegeruste instellingen, voorzieningen en subsidiemogelijkheden. Deze infrastructuur voor cultuurparticipatie, cultuureducatie en actieve en passieve culturele ontwikkeling is van groot belang voor een brede deelname aan cultuur. Het maakt persoonlijke culturele ontplooiing mogelijk maar leidt ook tot culturele evenementen, activiteiten en optredens. Zo dragen deze bij aan een levendig

cultureel klimaat waardoor inwoners en bezoekers van Bergeijk op aantrekkelijke, laagdrempelige wijze in contact kunnen komen met kunst en cultuur. Dat laatste wil de gemeente graag bevorderen en stimuleren.

In de gemeente Bergeijk bestaat een redelijk bloeiende sector amateur- kunst- en cultuurbeoefening. Hier ligt in potentie een grote kracht, een bijzondere karakteristieke kwaliteit voor een gemeente van deze omvang. Er is een brede hoogwaardige basis, zowel op het gebied van de amateur- als de professionele kunstbeoefening. Een verbinding tussen een aantal van deze activiteiten is wenselijk om tot verdere bloei van het culturele klimaat te komen. Op deze sterke kant van Bergeijk moet extra inzet geleverd worden. Met een aantal ondersteunende en faciliterende maatregelen en investeringen verbetert en verlevendigt de kunst- en cultuursector van de gemeente verder, zowel in de professionele als de amateursector.

Een tweetal voorbeelden worden hier genoemd die verder in de nota nader worden toegelicht. Er worden door de culturele amateur-organisaties veel producties en activiteiten ontwikkeld, die het waard zijn beter zichtbaar te worden gemaakt, zodat er meer mensen van zouden kunnen genieten. Dit zou met de huidige voorzieningen leiden tot ernstige knelpunten in Theater De Kattendans. De Kattendans faciliteert beschikbare accommodatieruimten aan niet-commerciële culturele instellingen en organisaties zoals KBO, De Harmonie en diverse koren. Ook het gebruik van de theaterzaal valt hieronder. Verbetering/ en of aanpassing in de vorm van extra podia en uitbreiding van gewenste extra capaciteit voor optredens en repetities van amateurproducties biedt een oplossing. Ten tweede wordt in het algemeen het wegvallen van mogelijkheden tot amateuristische kunstbeoefening, in de vorm van schilder- teken-beeldhouw- en danscursussen (voorheen ondergebracht bij De Kattendans en Muziekschool) als een hiaat beschouwd in het culturele aanbod. Er moet gestreefd worden naar ontwikkeling en verbreding van het aanbod en daarmee het bereiken van nieuwe doelgroepen.

Samenvattend

- in de brede sector van kunst en cultuur is een behoefte aan verbetering van de kwaliteit van voorzieningen
- in de brede sector van kunst en cultuur is een vraag naar uitbreiding van aanbod

Het eerste punt manifesteert zich met name in de huisvesting van bibliotheek, theater De Kattendans en muziekschool Art4U. Deze is verre van optimaal en dient nader onderzocht te worden. Verder is professionalisering van Museum Eicha, dat in de nabije toekomst een nieuw onderkomen krijgt, noodzakelijk om het voortbestaan te waarborgen (zie punt 3.3.3.1.)

Het tweede punt raakt met name de amateurkunstsector; er is vraag naar cursussen op het gebied van tekenen-schilderen en dans en behoefte aan uitbreiding van podia en repetitieruimten.

1.3. Wenselijk resultaat

In de nota Kunst en Cultuur worden speerpunten en criteria voor het beleid binnen concrete kaders geformuleerd. Dit wordt in een beleidsprogramma kunst en cultuur 2010-2013 samengevat, waarin een visie met kansen en mogelijkheden voor de gemeente wordt verwoord met een bondig geformuleerd uitvoeringsprogramma voor de jaren 2010-2013.

1.4. Uitgangspunten en doelstellingen

Bergeijk streeft naar een pluriform aanbod dat in de behoeften van alle individuen en groepen uit de samenleving voorziet. Toegankelijkheid en spreiding van het aanbod zijn belangrijke uitgangspunten. Waar het gaat over de inhoud van de kunst- en cultuurbeoefening en beleving wil de gemeente enige afstand behouden. Het is aan de instellingen, individuen en groepen uit de Bergeijkse gemeenschap zelf om die vorm te geven. De gemeente wil vooral de voorwaarden scheppen en in stand houden om kunst- en cultuurbeoefening en –beleving te laten plaatsvinden.

Algemeen doel van de nota

Het algemene doel van deze beleidsnota is het in stand houden c.q. bevorderen van de ontwikkeling en het vergroten van de toegankelijkheid van het kunst- en cultuuraanbod voor de gemeente Bergeijk, alsmede om het formuleren van speerpunten van beleid waarmee Bergeijk zich als gemeente kan profileren.

Hieruit kunnen <u>een viertal subdoelstellingen</u> worden geformuleerd:

1. het formuleren van een cultureel profiel waardoor de gemeente als zodanig herkenbaar wordt
2. het bevorderen en stimuleren van een breed en gevarieerd aanbod van professionele kunstuitingen op het gebied van muziek, theater, beeldende kunst
3. het bevorderen en stimuleren van amateuristische kunst- en cultuurbeoefening op het terrein van muziek, theater, dans, film, literatuur, beeldende kunst
4. streven naar een zo groot mogelijke toegankelijkheid en in samenhang daarmee naar een maximale spreiding en participatie

Bergeijk dient, wanneer het gaat om het aangeven van een ambitieniveau, te kiezen voor de schaal die bij de aard en omvang van de gemeente past. Het is belangrijk te weten waar de kansen van Bergeijk liggen gezien het specifieke karakter, de omgeving, de ontwikkelingen die de gemeente in de toekomst gaat doormaken en de financiële mogelijkheden. Bij het schrijven van de nota is het aanwezige culturele potentieel als basis voor nieuwe ontwikkelingen uitgangspunt geweest. Daarbij wordt nagegaan hoe de kwaliteit van het culturele aanbod kan worden verbeterd en de onderlinge betrokkenheid tussen de verschillende segmenten kan worden vergroot. Door dwarsverbindingen aan te gaan wordt meerwaarde voor het totaal bereikt.

Taken van de gemeente

Om de doelstellingen te bereiken neemt de gemeente, afhankelijk van de situatie, de volgende rollen of taken op zich:

1. faciliteren: voorwaarden realiseren zodat kunst- en cultuuractiviteiten gerealiseerd kunnen worden
2. stimuleren: ondersteuning bieden aan initiatieven en samenwerking bevorderen
3. initiëren: waar nodig en gewenst een actieve opstelling aannemen ten behoeve van de realisatie van het kunst- en cultuurbeleid
4. netwerken: individuen, organisaties en verenigingen met elkaar in contact brengen

Rietveldabri

1.5. Kaders

Het kunst en cultuurbeleid staat niet op zichzelf. Er is sprake van raakvlakken met diverse beleidskaders.

- Het Welzijns- en subsidiebeleid 2006-2009
- StructuurvisiePlus Gemeente Bergeijk
- Beleidsplan Recreatie & Toerisme 2008-2011
- Nota Cultuurhistorie Bergeijk
- Integrale accommodatievisie

Voor al deze beleidskaders geldt dat het Kunst- en cultuurbeleid niet tegenstrijdig mag zijn aan de hierin geldende uitgangspunten.

1.6. Verantwoording van kunst- en cultuurbeleid

De verandering van het cultuurbeleid in de vorm van vermaatschappelijking biedt grote mogelijkheden om kunst en cultuur met de identiteit van stad, dorp en wijk te verbinden. Dit verbinden van lokale identiteit met kunst en cultuur vormt een belangrijk uitgangspunt in deze nota. Dit is terug te vinden in hoofdstuk 3 waarin voor alle deelgebieden van het culturele veld in Bergeijk de belangrijkste ontwikkelingen en perspectieven, maar ook huidige en toekomstige knelpunten worden geschetst. Hierbij is oplossingsgericht gedacht in de vorm van aanbevelingen. Het verbinden van het cultuurbeleid met de lokale identiteit en nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen vraagt een andere, actieve rol van de gemeente en actieve bijdragen van andere spelers in het veld. Deze nieuwe regierol vormt een tweede belangrijk uitgangspunt in de nota. Dit is terug te vinden in hoofdstuk 4 waarin een uitvoeringsprogramma voor de jaren 2010-2013 wordt geformuleerd.

1.7. Het culturele aanbod van Bergeijk in vogelvlucht

Indien men het culturele leven in Bergeijk in vogelvlucht doorneemt levert dit een gevarieerd en levendig beeld op met een relatief goed voorzieningenniveau (zie hiervoor hoofdstuk 3.1 Kunst en Cultuur in Bergeijk: het culturele aanbod). Theatervoorstellingen zijn te zien in Theater De Kattendans in Bergeijk. In de zomermaanden kan men een bezoek brengen aan een voorstelling in het Openluchttheater De Hunnebergen in Luyksgestel. Voor boeken, tijdschriften en andere media kan men terecht in de Openbare bibliotheek in Bergeijk of in de uitleenbibliotheek in het dorpshuis De Rietstek in Riethoven. Op basisscholen in de kleine kernen zijn uitleenfaciliteiten opgezet om met name de jeugd van boeken en andere materialen te voorzien. Er zijn in de gemeente Bergeijk verschillende expositieruimten en galeries waar men een kijkje kan nemen. In Luyksgestel is er 'Blue frogs ceramics' en Gibefa-beeldengieterij. In de bibliotheek worden regelmatig tentoonstellingen georganiseerd van lokale kunstenaars. De gemeente beschikt over verschillende musea waar men een bezoek aan kan brengen. Bergeijk kent een archeologisch museum voor de Brabantse Kempen, het Eicha Museum. In deze kern is bovendien nog een mooie standerdmolen te bezichtigen. In Luyksgestel zijn het Bakkerijmuseum en windkorenmolen de Grenswachter gevestigd. Ook is er de windkorenmolen Den Deen. Van kunsthistorisch belang zijn een aantal Rietveld-objecten (onder andere het Ploeggebouw) en de tuinen van Mien Ruys. Verder is er kunst in de openbare ruimte te bezichtigen, is er een actieve kunstenaarsclub in Westerhoven en zijn er diverse rijks- en gemeentelijke monumenten en interessante archeologische vindplaatsen.

Cultuureducatie heeft sinds eind 2008 een impuls gekregen door de instelling van de zogenaamde Marktplaats Cultuureducatie (Cultuurpunt Bergeijk). Dit steunpunt stemt de vraag van basisscholen en het aanbod van plaatselijke en regionale culturele instellingen op elkaar af waardoor nieuw aanbod wordt ontwikkeld. Daarnaast laat de gemeente zich gevraagd en ongevraagd adviseren op kunstgebied door een onafhankelijke beeldende kunstcommissie.

De gemeente Bergeijk heeft ook een actief verenigingsleven. Er zijn veel buurtverenigingen en stichtingen die het gehele jaar door velerlei activiteiten organiseren in de wijk, de buurt, voor jongeren en ouderen. Ook de traditionele volkscultuur, in de vorm van carnavalsverenigingen en gilden, ontbreken in deze gemeente niet. Verder zijn er veel verenigingen op het gebied van zang, dans en toneel, zoals volksdansgroepen, blaaskapellen, orkesten, dameskoren, kerkkoren, theater- en toneelclubs. Koninklijke Harmonie 'Echo der Kempen' bijvoorbeeld heeft naast een harmonieorkest, een actieve slagwerkgroep en een jeugdorkest. Een instrument leren bespelen is mogelijk in Muziekschool Art4U in Bergeijk (voormalige muziekschool KCMD en Veldhovense Muziekschool) en in basisscholen in de kleine kernen. Naast het genoemde aanbod zijn er ook nog de heemkundekringen, de Sint Nicolaascomités en historische verenigingen. Kortom, een kleurrijk en inspirerend palet waaruit men een keuze kan maken.

Hoofdstuk 2

2.1. Inleiding

Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid is niet los te zien van landelijke ontwikkelingen. Het kunst- en cultuurbeleid van de overheid en de provincie bepalen mede de gemeentelijke tendensen. In het hierna volgende hoofdstuk wordt aandacht besteed aan deze bestuurlijke omgevingsfactoren en wordt een relatie gelegd met aandachtspunten die relevant zijn voor Bergeijk.

2.2. Bestuurlijke omgevingsfactoren

2.2.1. Overheidsbeleid

Het beleid van de overheid dat thans geldt is uitgewerkt in de notitie "Kunst van leven; hoofdlijnen cultuurbeleid", uitgegeven door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap onder de huidige minister van dit departement Dr. R. Plasterk (juni 2007). Deze notitie is de agenda voor het cultuurbeleid in de komende jaren. De notitie reageert op het advies van de Raad voor Cultuur met de titel "Innoveren, participeren!". In het beleidsprogramma heeft het kabinet aangegeven dat de inzichten van de raad de basis vormen voor het cultuurbeleid; een vrij, divers, toegankelijk en internationaal hoogstaand cultureel aanbod heeft een waarde in zichzelf. Kunst, cultureel erfgoed en media vertegenwoordigen onze immateriële rijkdom. Men wil zoveel mogelijk mensen in aanraking brengen met kunst, cultureel erfgoed en media. Daarom voelt de regering zich verantwoordelijk voor een landelijke basisinfrastructuur aan culturele voorzieningen. Het kabinetsbeleid is in genoemde notitie uitgewerkt langs de volgende vijf thema's: excellentie, innovatie en e-cultuur, participatie, mooier Nederland en een sterke cultuursector.

Vertaling van het overheidsbeleid naar de situatie in Bergeijk

De landelijke tendensen en thema's kunnen vertaald worden naar de situatie in Bergeijk. Specifiek gericht op twee van de vier genoemde speerpunten in het rijksbeleid, namelijk 'excellentie' en 'participatie'.

Aanbevelingen Bergeijk samengevat

1. steunen van talent en instellingen door:
   . het stimuleren van cultuureducatie bij de jeugd
   . verankeren van cultuureducatie in het onderwijs
   . investeren in de ondersteuning van talentvolle amateurs en vrijwilligers

2. meer ruimte bieden aan de verdere ontwikkeling van kunstdisciplines door:
   . verbreding van het aanbod met name op het gebied van de beeldende kunst

3. een verbinding aanbrengen tussen de taken op het gebied van amateurkunst en die rond cultuureducatie door:
   . cultuurlessen op school
   . buitenschoolse kunsteducatie

4. stimuleren van publieksactiviteiten die erop gericht zijn burgers kennis te laten maken met cultureel erfgoed door:

. open atelierroutes
. cultuurroutes
. culturele evenementen

5. profilering van de gemeente als “Rietvelddorp”.

Deze aanbevelingen sluiten aan bij de vier eerder genoemde subdoelstellingen waaraan de nota dient te voldoen (zie 1.4.).

2.2.2. Provinciaal beleid

De Provincie Noord-Brabant heeft in haar cultuurbeleid 2005-2008 het bevorderen van een zo breed en actief mogelijke deelname van de inwoners van Brabant aan een divers en kwalitatief goed cultureel leven binnen hun provincie tot doel. De hoofdlijnen voor de uitvoering van het provinciaal cultuurbeleid liggen vast in de nota ‘Cultuur in Uitvoering’. Ook voor het beleid in de komende jaren zullen de vier daarin opgenomen doelstellingen nog actueel zijn. In de nota staan vier doelstellingen centraal:

1. vergroting van de deelname van burgers aan kunst en cultuur;
2. ontwikkeling van de culturele competenties;
3. ontwikkeling en versterking van het kunst- en cultuuraanbod;
4. vergroting van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving

Per deelterrein zijn er uitvoeringsplannen opgesteld.

Luihuis

Hofkerk

Cultuureducatie speerpunt

In de Provincie Noord-Brabant was cultuureducatie één van de speerpunten van het beleid in de periode 2005-2008. Dit zal ook in de toekomst nog gehandhaafd blijven. De provincie beschouwt cultuureducatie als een belangrijk instrument om kunst en cultuur toegankelijk te maken voor een brede laag van de bevolking. Ook levert cultuureducatie een bijdrage aan sociaal beleid, zoals het bevorderen van volwaardige deelname aan de samenleving. Ook in het beleid van de komende jaren staat dit punt weer hoog op de agenda, omdat jongeren een belangrijke doelgroep vormen voor het provinciale beleid. De provincies zetten zich in om de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en culturele instellingen te versterken. Cultuureducatie moet zowel binnenschools als buitenschools een sterke en structurele positie verwerven. Beleidsplannen hiervoor zijn onder andere: Provinciaal cultuurbeleid 2005-2008 en Cultuurnetwerk, 2006.

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om deelname aan kunst en cultuur voor alle burgers mogelijk te maken. De eigen beleidsruimte is daarin groot. De gemeenten bepalen zelf hoe groot de ambitie op cultureel gebied is. Op het gebied van cultuureducatie hebben gemeenten de taak om de culturele infrastructuur van de gemeente te ondersteunen en cultuureducatieve activiteiten te subsidiëren. De gemeenten zijn een belangrijke partner van het Rijk bij de uitvoering van de landelijke projecten Actieplan Cultuurbereik en Cultuur en School en het toekomstige Fonds voor Cultuurparticipatie. Door de landelijke projecten is een sterke behoefte ontstaan aan cultuureducatievoorzieningen op lokaal niveau ter ondersteuning van het onderwijs. Voor de uitvoering van deze taken subsidiëren gemeenten onder meer de centra voor de kunsten.

Provinciale steuninstellingen

Een flink aantal taken van Brabantse organisaties op het gebied van cultuur, kunst, toerisme en marketing is per 1 januari 2009 in vier organisaties gebundeld. De nieuwe organisaties heten: Kunstbalie, Brabants Kenniscentrum voor Kunst en Cultuur, Erfgoed Brabant en Uit in Brabant. De provincie wil hiermee tot meer samenhang tussen de provinciale doelen en ambities enerzijds en de realisering daarvan anderzijds komen. De komende jaren stelt zij structureel 2 miljoen extra per jaar ter beschikking voor verbreding en vernieuwing van de organisaties. Hierdoor krijgen cultuur, kunsten, toerisme en marketing in Brabant nieuwe impulsen.

StructuurvisiePlus

Door provincies en gemeenten worden ruimtelijke ordeningsplannen ontwikkeld waarin het begrip ruimtelijke kwaliteit aangeeft hoe men in de toekomst denkt en handelt met betrekking tot de ruimtelijke ordening. In 2002 heeft de Provincie in dit kader het Streekplan Noord-Brabant vastgesteld. Om tot een ruimtelijk kwaliteitsbeleid in brede zin te komen wordt in het Streekplan gepleit voor de opstelling van StructuurvisiesPlus in de gemeenten buiten de stedelijke regio's. De gemeente Bergeijk heeft in 2004 De StructuurvisiePlus, als een integrale ruimtelijke beleidsvisie voor het grondgebied van de gemeente Bergeijk voor een periode van 10-15 jaar vastgesteld. Voor wat betreft het ruimtelijk beleid ligt er een duidelijke relatie met het Streekplan, Uitwerkingsplan en Reconstructieplan. Het streekplan biedt het beleidskader waar de gemeente Bergeijk rekening mee moet houden bij het opstellen van ruimtelijk beleid en de ruimtelijke plannen. De StructuurvisiePlus is een nadere uitwerking van het provinciale Streekplan. Op onderdelen blikt deze visie verder vooruit dan het Streekplan. Allerlei zaken die het maatschappelijke leven betreffen komen aan bod en zijn van invloed. Economie, cultuur, zorg, welzijn, recreatie en toerisme zijn in een

StructuurvisiePlus indringend aan de orde. Zij leveren belangrijke uitgangspunten voor toekomstige kansen en ambities en bepalen in belangrijke mate de ruimtelijke strategie en het toekomstige beleid. Een van de doelen van deze visie is het creëren van een goede omgevingskwaliteit en het scheppen en benutten van kansen voor de landbouw en de toeristisch-recreatieve sector. Opvallend is dat kunst en vormgeving hierin nagenoeg niet aan de orde komen en duidelijk onderbelicht blijven. In de nieuwe bestemmingsplannen voor de uitbreidingsplannen, zoals Triloo en Terlo wordt vermeld dat er kunstwerken (civieltechnisch) en kunstobjecten kunnen worden ontwikkeld. De StructuurvisiePlus is hiervoor een te globaal plan. Kunstobjecten kunnen het best nader worden geregeld in bestemmingsplannen.

Vertaling van het provinciale beleid naar de situatie in Bergeijk

De provinciale tendensen en thema's kunnen vertaald worden naar de situatie in Bergeijk. Specifiek gericht op twee van de hierboven genoemde speerpunten in het provinciale beleid:
*vergroting van de deelname van burgers aan kunst en cultuur (pt.1)
*vergroting van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving (pt.4)
Dit sluit tevens aan bij de rijksdoelstellingen omtrent excellentie en participatie en de eerder genoemde subdoelstellingen van het kunst- en cultuurbeleid van de gemeente Bergeijk.

Aanbevelingen Bergeijk

1. verdere ondersteuning en uitbreiding van de taken en de rol van het Cultuurpunt Bergeijk

2. gebruik maken van de expertise en middelen van de Brabantse steuninstellingen op het gebied van de kunsten, educatie en toerisme

3. De huidige omschrijvingen in de bestemmingsplannen verder uitbreiden/onderzoeken met de mogelijkheden en meerwaarde, die kunstenaars/ en vormgevers kunnen geven bij het scheppen en benutten van kansen voor de toeristisch-recreatieve sector. Evenals de mogelijkheden onderzoeken voor ontwikkeling van natuur en landschap in relatie tot (beeldende) kunst en vormgeving in de openbare ruimte.

Hoofdstuk 3

3.1. Kunst en Cultuur in Bergeijk: het culturele aanbod

De gemeente Bergeijk gaat gestructureerd beleid voeren op het gebied van kunst en cultuur. Deze nota is daartoe een aanzet. Men kan niet schrijven op een schone lei, omdat Bergeijk al veel culturele uitingen kent, op gemeentelijk niveau en in de kernen en deels worden die ook al met subsidies ondersteund. De gemeente wil wel, rekening houdend met de bestaande situatie, systematisch bouwen aan een nieuw en samenhangend beleid. Er zijn geen wettelijke verplichtingen waaraan dit beleid zou moeten voldoen; de gemeente hoeft niets en mag alles, al naar gelang de ambitie. Rijk en Provincie proberen daarin wel adviserend en taakstellend op te treden, zoals in hoofdstuk 2 is omschreven. Wat betreft voorzieningenniveau is de situatie in Bergeijk niet afwijkend van wat men elders aantreft. Een vergelijking is te maken door toepassing van het VNG-model (zie bijlage 4: VNG Ringenmodel). De Vereniging van Nederlandse Gemeenten stelt dat er een analogie bestaat tussen de manier waarop een stedelijke infrastructuur zich ontwikkelt en de wijze waarop een cultureel voorzieningenpatroon tot stand komt. Zij heeft op basis van inventarisatie bij gemeenten, een indeling ontwikkeld van gebruikelijke culturele voorzieningen naar gelang de grootte van de gemeenten. Als denkmodel kan men deze indeling hanteren om te bepalen of het culturele voorzieningenniveau van Bergeijk correspondeert met gemeenten van vergelijkbare grootte.

Algemene conclusie culturele infrastructuur van de gemeente Bergeijk

Om de huidige stand van zaken van het voorzieningenniveau in Bergeijk te bepalen, is de indeling van de culturele infrastructuur van gemeenten in ringen van de VNG als referentiekader gebruikt. Op basis van deze indeling is de conclusie dat Bergeijk beschikt over een redelijk tot goed voorzieningenniveau op de onderdelen ‘film’, ‘media en letteren’ , ‘podiumkunsten’, ‘cultureel erfgoed’ en amateurkunst- en kunsteducatie’. Minder goed is het voorzieningenniveau op het onderdeel ‘beeldende kunst en bouwkunst’. Hier dient een inhaalslag gemaakt te worden door het instellen van een percentageregeling, opdrachten- en aankoopbeleid, tentoonstellingsruimte, kunst en vormgeving in de openbare ruimte e.d. Opgemerkt moet worden dat het VNG-model geen ruimte biedt om de kwaliteit van de voorzieningen te toetsen en alleen ingaat op de toetsing van de aanwezigheid ervan. Ook op de onderdelen podiumkunsten, cultureel erfgoed, amateurkunst en letteren dient het toekomstig beleid vooral gericht te worden op het verbeteren van de infrastructuur van deze gebieden. Hier wordt verwezen naar de samenvattende opmerkingen genoemd in hoofdstuk 2, punt 2.2 ‘Visie en uitgangspunten gemeentelijk beleid’.

Vastgesteld kan dus worden dat de gemeente Bergeijk een brede hoogwaardige basis, zowel op het gebied van de amateurkunstbeoefening als de professionele kunstbeoefening, kent. Een verbinding tussen een aantal van deze activiteiten is gewenst om tot verdere bloei van het culturele klimaat te komen. Op deze sterke kant van Bergeijk moet de gemeente extra inzet leveren. Met een aantal ondersteunende en faciliterende maatregelen en investeringen kan de kunst- en cultuursector van de gemeente verder verbeterd en verlevendigd worden, zowel in de professionele als de amateursector (voor nadere toelichting zie hoofdstuk 4).

3.2. Het huidige beleid

Het huidige beleid ten aanzien van kunst en cultuur in Bergeijk krijgt vooral vorm door subsidiëring en instandhouding van voorzieningen en activiteiten. Er is geen specifiek beleidskader voor kunst en cultuur. Wel worden allerlei organisaties en activiteiten op het gebied van kunst en cultuur op diverse manieren ondersteund en gefaciliteerd en wordt een substantieel deel van de gemeentelijke begroting besteed aan culturele voorzieningen en activiteiten. Een overzicht van de subsidies en kosten van kunst en cultuur (begroting 2009) is te vinden in bijlage 5.

Het huidige kunst- en cultuurbeleid krijgt vorm door de speerpunten die zijn geformuleerd in de nota Welzijns- en subsidiebeleid uit 2005 (het subsidiebeleid wordt eind 2009 geëvalueerd). Hierin staat geformuleerd dat de gemeente zorgt voor een infrastructuur om faciliteiten beschikbaar te stellen. Burgers zijn zelf verantwoordelijk voor het organiseren en betalen van activiteiten. De gemeente zorgt voor:

- de bibliotheek, onderdeel van Bibliotheek De Kempen
- muziekonderwijs, onderdeel van Art4U Veldhoven
- een professioneel theater, De Kattendans
- een openluchttheater
- een Bakkerijmuseum
- een oudheidkundig museum, Het Eichamuseum
- cofinanciering voor cultuureducatie, Cultuurpunt Bergeijk
- ondersteuning van harmonieën en fanfares

3.3. De culturele instellingen: vernieuwde functies

In het voorgaande is al geconstateerd dat het voorzieningenniveau op kunst en cultureel gebied, voor een gemeente van de omvang van Bergeijk, zeer behoorlijk is. Al deze goede zaken zullen vanzelfsprekend gehandhaafd blijven. In de volgende hoofdstukken worden specifieke doelstellingen en taken van de gemeente en andere betrokkenen uitgewerkt op de deelterreinen naar het VNG-model. Binnen de zes deelgebieden wordt een keuze gemaakt, met het accent op de professionele instellingen en hun toekomstmogelijkheden. Het culturele veld is in beweging, instellingen gaan anders functioneren door veranderingen in de samenleving en dienen te anticiperen op de vraag van hun gebruikers.

Het gebied ‘film’ blijft als zelfstandig gebied buiten beschouwing, maar wordt genoemd als een van de activiteiten van De Kattendans. Binnen het gebied ‘media en letteren’ ligt het accent op de bibliotheek. Het ‘cultureel erfgoed’ spitst zich toe op het Eichamuseum en Rietveld en Ruys monumenten. Het monumentenbeleid blijft buiten beschouwing; hiervoor wordt verwezen naar de nota Cultuurhistorie Bergeijk. Op het gebied beeldende kunst heeft de gemeente duidelijk een

inhaalslag te maken. Er dient onder andere een planmatige werkwijze ontwikkeld te worden voor beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte, zodat op grond van goede afwegingen de plaatsing van kunstwerken wordt gerealiseerd. Op het gebied 'amateurkunst en kunsteducatie' en 'podiumkunsten' heeft Bergeijk in het algemeen een goed voorzieningenniveau. Hierop kan worden voortgebouwd. Uitzondering hierop is het aanbod van actieve kunstparticipatie van amateurs in de beeldende kunst disciplines. Dit wordt behandeld onder 'Beeldende kunst' (zie punt 3.3.4.2.) en niet onder 'amateurkunst'. Er is behoefte aan het stimuleren en ondersteunen van vooral nieuwe initiatieven en –soms projectgebonden- samenwerkingsverbanden. Knelpunten liggen vooral op het gebied van minder goede tot zelfs slechte voorzieningen en tekortkomingen in faciliteiten.

De deelgebieden worden in het hierna volgende per onderdeel beschreven met het accent op het huidige functioneren, gedacht vanuit de door de organisatie geformuleerde missie/visie en doelstellingen. Daaraan gekoppeld de aanwezige knelpunten en het beleidsvoornemen van de gemeente in het kader van het toekomstig beleid.

3.3.1. Bibliotheek De Kempen

Bibliotheek De Kempen heeft vestigingen in de gemeenten Bergeijk, Bladel, Cranendonck, Eersel, Heeze-Leende, Oirschot, Reusel-De Mierden, Valkenswaard en Waalre. Het werkgebied telde per 31 december 2007 168.471 inwoners. Een fusie tussen verschillende zelfstandige bibliotheken tot een samenwerkingsverband heeft plaatsgevonden in 2005.

Bibliotheek De Kempen heeft in 2007 haar missie als volgt vastgesteld:
"Bibliotheek De Kempen is een open en betrouwbare toegangspoort tot informatie en biedt ruimte voor ontmoeting, recreatie en cultuur in een inspirerende omgeving. De bibliotheek is een dynamische organisatie, betrokken bij de lokale gemeenschap".
Om de organisatie kort en krachtig te profileren naar klanten en opdrachtgevers, en als interne leidraad voor management en medewerkers, is het volgende mission statement gekozen: "Verbreed je horizon/ Bibliotheek De Kempen". Dit statement wordt actief gebruikt in communicatie naar buiten met het publiek/doelgroepen.

In het vroege voorjaar 2009 is de bibliotheek in Bergeijk heringericht, waarbij het aanpassen van de uitstraling aan hedendaagse normen centraal heeft gestaan. Ondanks deze herinrichting dient vastgesteld te worden dat door de nieuwe taakvelden naar voren komt dat het huidige gebouw daar niet op berekend is. Een andersoortig gebouw, met een meervoudige culturele functie, op mogelijk een andere locatie, is beter geschikt voor het functioneren van de nieuwe bibliotheek. Passend bij de huidige stijl van leven is het combineren van activiteiten. Daarom dient voor de nieuwe bibliotheek een locatie gekozen te worden waar mensen hun bezoek aan de bibliotheek gemakkelijk en op vanzelfsprekende wijze kunnen combineren met andere activiteiten. Een plaats in het centrum van Bergeijk lijkt daar uitstekend bij te passen. Activiteiten als winkelen, horeca bezoeken, kennis nemen van culturele activiteiten sluiten daar op elkaar aan. Een dergelijke plek 'onder de mensen' is niet alleen van belang voor de bibliotheek. De bibliotheek heeft ook potentie om de levendigheid en aantrekkelijkheid van het centrum te vergroten daar zij zeer veel 'traffic' opwekt.

Het is duidelijk dat een eventuele verplaatsing van de bibliotheek grote financiële gevolgen heeft en het ook nodig maakt in beeld te brengen wat er met het verlaten gebouw moet gebeuren.

Speerpunten en actiepunten gemeente

1. om uitvoering te geven aan de vijf kernfuncties van de bibliotheek moet het huidige gebouw in de toekomst aangepast worden op de nieuwe taakvelden. De decentrale ligging van het huidige gebouw, de 'onzichtbare' ingangspartij en de beperkte ruimtelijke faciliteiten werken dit tegen;

2. er dient onderzoek gedaan worden naar de meerwaarde van een nieuw en/of aangepast gebouw met een meervoudige culturele functie, dat onderkomen kan bieden aan diverse professionele culturele instellingen zoals bibliotheek, theater en muziekschool (Centrum voor de Kunsten);

3. er moet onderzoek gedaan worden naar de meerwaarde van een goed geoutilleerde tentoonstellingsruimte in dit gebouw.

3.3.2. Podiumkunsten

3.3.2.1. Sociaal Cultureel Centrum en Theater De Kattendans

Kattendans

Sociaal Cultureel Centrum en Theater De Kattendans, verder te noemen De Kattendans, vervult binnen Bergeijk een aantal functies. De kernfuncties zijn: theater, verhuur en horeca. Niet al deze functies vervult De Kattendans voor de gehele gemeente Bergeijk. Het theater heeft een lokale en bovenlokale functie. Het voedingsgebied is primair Bergeijk en de Kempen. Verhuur van accommodatie is bedoeld voor alle in Bergeijk aanwezige verenigingen en instellingen. Zij kunnen tegen een niet commercieel tarief gebruik maken van de faciliteiten van De Kattendans. Horeca tenslotte heeft een ondersteunende functie van alle activiteiten die er in De Kattendans plaatsvinden. In de Integrale accommodatievisie Sociaal-culturele centra (Bergeijk 2004) is uitgesproken dat een van de uitgangspunten van de gemeente Bergeijk is dat de gemeente de fysieke voorwaarden schept voor de accommodaties. Het eigendom van de betreffende accommodatie ligt bij de gemeente, maar de exploitatie en het beheer is verzelfstandigd en ligt bij de Stichting Gemeenschapswerk Bergeijk.

In het Strategisch Beleidsplan De Kattendans 2006-2009 worden de visie en missie van De Kattendans als volgt omschreven:

Visie: "De Kattendans ziet kansen voor groei, uitbreiding en kwaliteitsverbetering van haar activiteiten in Bergeijk en directe omgeving, waarbij de specifieke maatschappelijke functie (het beschikbaar stellen van ruimten, c.q. de accommodatie aan Bergeijkse verenigingen en burgers) wordt gegarandeerd.

Missie: “De Kattendans wil de partner bij uitstek zijn bij het op een creatieve, kundige en enthousiaste wijze aanbieden van onze producten en diensten aan particulieren, verenigingen en/of instellingen uit Bergeijk en omgeving. Dat willen wij realiseren door de marktpositie te vergroten in combinatie met een professionele aanpak en klantgerichtheid”.

Speerpunten en actiepunten gemeente

1. op korte termijn uitvoeren van technische verbeteringen aan het gebouw om een behoorlijk gebruik en comfort voor bezoeker, personeel en bespelers, aangepast aan de huidige standaardnormen, te realiseren;
2. het huidige gebouw aanpassen op de nieuwe taakvelden van de kernfuncties. Dit is noodzakelijk om tot versterking van het artistieke profiel te komen en ruimte te bieden aan spraakmakende en opvallende festivals en evenementen. Hierdoor wordt een verdere verbreding van het aanbod gerealiseerd en worden nieuwe doelgroepen bereikt;
3. onderzoek doen naar de meerwaarde van een aangepast, uitgebreid gebouw, mogelijk gedeeltelijke nieuwbouw, met een multifunctionele, culturele bezetting. Dit moet onderkomen bieden aan meerdere professionele culturele instellingen zoals theater, bibliotheek en muziekschool. Dit nieuwe gebouw dient tevens een goed geoutilleerde tentoonstellingsruimte, cursuslokalen en aantrekkelijke horecavoorzieningen te bevatten.

3.3.2.2. Openluchttheater De Hunnebergen Luyksgestel

Het Openluchttheater De Hunnebergen Luyksgestel is een laagdrempelige, sfeervolle theatervoorziening gelegen in het groene randgebied van Luyksgestel. Het theater bestaat sinds 1930. Het theater wordt beheerd door de Stichting Exploitatie Openluchttheater De Hunnebergen, die het dagelijks bestuur vormt. Verder is er een algemeen bestuur dat wordt gevormd door het dagelijks bestuur aangevuld met leden van de speelgroep ‘De Coördinatie van Toneelverenigingen’ en jeugdtoneelvereniging ‘Het Kleppervolkje’, een lid van toneelvereniging De Grenswachters en een deskundige op het gebied van beplanting en erfaanleg. Het personele bestand werkt op vrijwillige basis. Het theater is aangesloten bij de Vereniging van Nederlandse Openluchttheaters (VNO). De Stichting stelt zich ten doel de infrastructuur van het openluchttheater in stand te houden en uit te breiden.

3.3.3. Cultureel Erfgoed

3.3.3.1. Het Eichamuseum

Het Eichamuseum is een archeologisch streekmuseum voor de Brabantse Kempen. De tentoongestelde verzameling geeft een beeld van ruim 12.000 jaar geschiedenis. Het museum is momenteel nog gehuisvest in het gebouw van sociaal cultureel centrum theater De Kattendans, maar zal in 2009 worden ondergebracht in het Teutenhuis, tesamen met VVV Bergeijk en Heemkundekring. Het museum beschikt momenteel niet over een eigen zelfstandige entree en is voor openingstijden afhankelijk van De Kattendans. Het museum kent geen bezoldigde medewerkers en draait volledig op vrijwilligers. Het Eichamuseum wordt geëxploiteerd door Stichting Eicha, die zich actief bezig houdt met lokale geschiedbeoefening, archeologie en heemkunde. De Stichting stelt zich ten doel: "om zaken betrekking hebbende op het verleden van Bergeijk en van zijn omgeving, welke op enigerlei wijze heeft bijgedragen tot het ontstaan en verdere uitgroei van Bergeijk voor de huidige en toekomstige bewoners te verwerven, bijeen te brengen en/of te behouden alsmede om de bewustwording hiervan en de kennis van het verleden te bevorderen ten einde een en ander onder de inwoners en andere belangstellenden te propageren en aan deze ter kennis te brengen, alles in de meest uitgebreide zin". Om haar doel te bereiken heeft de Stichting Eicha onder andere een museum ingericht, verzamelt zij archivalia en verzorgt zij publicaties. Het museum is op 11 februari 1977 geopend als schatkamer voor de archeologie van de Brabantse Kempen. Het streven van het bestuur van de stichting is erop gericht om het museum uit te laten groeien tot een toonaangevend archeologisch museum. De Stichting Eicha heeft de toekomstige, ambitieuze doelstellingen beschreven in het rapport "Ombouw Teutenboerderij tot museum voor archeologie en heemkunde in Bergeijk"(9 mei 2006). Hier wil zij verschillende activiteiten voor ondernemen, waaronder het verkrijgen van de status 'erkend museum'.

Teutenhuis

Speerpunten en actiepunten gemeente

1. in samenspraak met het bestuur van de Stichting Eicha toezicht houden op de uitvoering van de gestelde ambities en taken van het museum om continuïteit van het museum te waarborgen;
2. stimuleren en ondersteunen van het gezamenlijk profiel “Teutenhuis” . Dit dient actief en zichtbaar te worden ingezet door het stimuleren van samenwerking met andere organisaties en personen op het gebied van archeologie, heemkunde, cultuurhistorie, toerisme en recreatie. Dit draagt bij aan het culturele profiel van Bergeijk.

3.3.3.2. Rietveld- en Ruysmonumenten/Weverij De Ploeg

Onder het culturele erfgoed dat Bergeijk rijk is nemen de monumenten van Gerrit Rietveld en Mien Ruys een bijzondere plaats in. De aanwezigheid van topmonumenten uit de wederopbouwperiode 1940-1958 van Rietveld en Ruys verlenen de gemeente Bergeijk een unieke plaats in Brabant. Ze zijn genoteerd als zeer waardevol op de cultuurhistorische waardekaart. Deze erfenis geeft een herkenbaar gezicht aan het culturele profiel van Bergeijk.

Rietveldabri

De aanwezigheid van topmonumenten uit de wederopbouwperiode 1940-1958 van Rietveld en Ruys verlenen de gemeente Bergeijk een unieke en bijzondere plaats in Brabant. Het is aan te bevelen de monumenten toeristisch-recreatief te exploiteren. Bergeijk moet haar creatieve prominenten 'branden', zoals bijvoorbeeld Nuenen doet met Vincent Van Gogh. Dit geeft een gezicht aan het culturele profiel van Bergeijk. Essentieel is een goed beheer en behoud. Enkele monumenten waaronder de klok en het bushokje dienen op korte termijn te worden gerestaureerd.

3.3.4. Beeldende Kunst en vormgeving

3.3.4.1. Beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte

Met de openbare ruimte bedoelt men meestal straten, pleinen, parken en ander groen waar iedereen gebruik van kan maken en waar men elkaar kan ontmoeten. Het openbare leven speelt zich ook af in de semi-openbare ruimten als treinen, bibliotheken, ziekenhuizen, horeca en vliegvelden. Ook bij toepassing van kunst en vormgeving in deze omgevingen spreekt men over beeldende kunst in de openbare ruimte. Kunst in de openbare ruimte verhoudt zich op een bepaalde manier tot de publieke ruimte en laat het publiek die ruimte zien, ervaren of interpreteren. Dat houdt ook in dat de omgeving de legitimatie van specifieke kunstwerken vormt, dat de kunstwerken hierop reageren en dat de werken altijd nauw verbonden zijn met een fysieke plek (gebied of omgeving). Een goed voorbeeld in Bergeijk is het kunstwerk voor het nieuwe gemeentehuis.

Kunst in de openbare ruimte streeft altijd een publieke reactie na, een verandering in houding of waarneming van de ruimte in relatie tot het kunstwerk. In die zin kan kunst een middel zijn om het publiek de openbare ruimte beter of in ieder geval anders te laten ervaren. Daarom horen ook tijdelijke, vaak grootschalige, manifestaties en buitenprojecten onder beeldende kunst in de openbare ruimte. Deze hebben het voordeel dat ze relatief onbekende kunstvormen en experimenten een kans geven op het publieke podium.

Kunst in de openbare ruimte kan gezien worden als een belangrijk middel om een groter en nieuw publiek te interesseren voor kunst. De kunst wordt naar het publiek gebracht in plaats van dat het publiek naar de kunst toe moet komen. Dit heeft een sterk drempelverlagend effect.

Auerhaan

Kunst in de openbare ruimte in Bergeijk

Bergeijk beschikt over circa 20 kunstwerken die deels zijn verkregen door opdrachten vanuit de gemeente en deels door schenkingen. De gemeente voert geen actief beleid op het gebied van kunst in de openbare ruimte door middel van het verstrekken van opdrachten. Ook is er geen inventarisatie van en onderhoudsplan voor de bestaande beelden in de publieke ruimte. De Adviescommissie Beeldende Kunst Bergeijk, die is ingesteld in 2002, adviseert de gemeente gevraagd en ongevraagd op dit gebied. Een 'reglement adviescommissie beeldende kunst gemeente Bergeijk' beschrijft de taken en de werkwijze van de commissie. De commissie wordt vanuit de gemeente gefaciliteerd door een secretaris en door vergaderruimte ter beschikking te stellen. Zij heeft in 2005 een conceptnota/visie kunstbeleid samengesteld (zie bijlage 1) Deze is gebruikt als input voor het hoofdstuk beeldende kunst.

Visie en uitgangspunten kunst in de openbare ruimte

Kunst is een onderdeel van het dagelijks leven. Hoewel we er ons niet altijd van bewust zijn, komen we dagelijks met kunst in aanraking. Het streven van de gemeente is het welbevinden van de inwoners op een zo hoog mogelijk peil te brengen. Kunst zorgt voor een verrijking van de openbare ruimte. De inwoners en bezoekers van Bergeijk moeten de mogelijkheid hebben om op een ongedwongen manier met kunstuitingen in de openbare ruimte kennis te maken. Dit sluit goed aan bij het culturele profiel dat de gemeente wil ontwikkelen. Onderstaand enkele criteria waarop deze visie gebaseerd is.

1. vergroten leefbaarheid en betrokkenheid.
   Kunst kan op verschillende manieren bijdragen aan de leefbaarheid in de gemeente en de betrokkenheid van de bewoners bij het eigen dorp en ook de eigen buurt.

2. het verhogen van de beeldkwaliteit.
   Gebouwen en openbare ruimte zijn de eerste indruk die een nieuwe bewoner of bezoeker krijgt van de gemeente. Een prettige leefomgeving heeft een grote invloed op het woongenot. Bijzondere architectuur en (al of niet toegepaste) kunst in de openbare ruimte zijn mede bepalend voor de visuele kwaliteit en de belevingswaarde van de openbare ruimte. Bovendien versterkt aandacht voor de leefomgeving betrokkenheid van bewoners bij en binding met de gemeente.

3. het scheppen van levendigheid.
   De beleving van de leefomgeving wordt niet alleen beïnvloed door de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte, ook de levendigheid in de buurt speelt daarbij een belangrijke rol. Een buurt die bruist heeft op veel mensen meer aantrekkingskracht dan een buurt met het karakter van een slaapstad. De aanwezigheid van activiteiten en voorzieningen draagt bij aan de waardering van een buurt.

4. herkenbaarheid
   Kunstwerken dragen bij aan de herkenbaarheid en beeldvorming van de bebouwde omgeving en hebben de bedoeling het straatbeeld aantrekkelijk te maken. Het gemeentelijk beleid dient er op gericht te zijn een aantrekkelijke en kwalitatief goede woon- en werk- en recreatieomgeving met veelzijdige voorzieningen aan te bieden. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor kunst als oriëntatiepunt in het landschap om de herkenbaarheid van de omgeving te vergroten.

5. tegengaan verrommeling
   Aansluitend bij het landelijk beleid dienen ook gemeenten te waken voor het ontstaan van verrommeling. Onder verrommeling wordt verstaan een sluipende toename van ongewenste elementen in de openbare ruimte in combinatie met een gebrek aan samenhang. Variatie in de openbare ruimte wordt in de beleving van mensen positief gewaardeerd zolang het gaat om afwisseling binnen een geëigend patroon. Bij verrommeling gaat het juist om niet in de omgeving passende variatie en het aanwezig zijn van als storend ervaren elementen.

Natuurtuin

3.3.4.2. Beeldende kunst

Auerhaan

Bergeijk kent een relatief groot aantal beeldend kunstenaars, waarvan er slechts enkele professioneel werkzaam zijn. Onderscheid tussen beroepsmatige en amateurkunst is niet altijd eenvoudig te maken. Professionaliteitscriteria richten zich meestal op vakopleiding en uitoefenen van de beroepspraktijk. Na een vakopleiding (meestal aan een kunstacademie of instituut voor vormgeving) produceren beeldend kunstenaar kunst om te verkopen of te exposeren. De verdiensten uit kunstbeoefening zijn gemiddeld gesproken niet toereikend om van te bestaan en vele kunstenaars hebben er een andere baan naast. Daarop is geen beleidsmatig criterium te hanteren.

Beeldend kunstenaars worden tegenwoordig beschouwd als zelfstandig cultureel ondernemer. Doelstelling van kunstenaars is kunst te maken voor verkoop of expositie. Het publiek consumeert de kunst. Bij de kunstbeoefening door amateurs ligt de nadruk op het participeren. Op dit moment is er in de gemeente Bergeijk niet een specifieke en eenduidige bijdrage aan het beeldende kunstbeleid

op professioneel gebied. Men laat dit over aan de individuele kunstenaars. Wat betreft de amateurkunst is de rol van de gemeente vooral faciliterend.

Actuele situatie Bergeijk

De beeldend kunstenaars in Bergeijk hebben zich over het algemeen niet verenigd in een collectief of samenwerkingsverband. In Westerhoven is schilders- en beeldhouwerscollectief 'De Bascule' actief. Het collectief organiseert 2-jaarlijks een expositie. Bergeijk kent geen museum of tentoonstellingsruimte waar professionele beeldende kunst tentoongesteld wordt. Wel zijn er diverse podia die hiervoor incidenteel worden gebruikt, zoals de bibliotheek, de gangen van theater De Kattendans en gemeenschapshuis Den Eijkholt in Luyksgestel. Het ontbreekt aan een professionele organisatie die kwaliteit en continuïteit waarborgt. In 2008 vond een grote beeldende kunstmanifestatie plaats in het voormalige Ploeggebouw en aangrenzend park, waaraan vele lokale en regionale professionele en amateurkunstenaars deelnamen. Het initiatief hiertoe werd genomen door een werkgroep die op vrijwillige basis de voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden verrichte. De gemeente heeft dit initiatief financieel ondersteund. De werkgroep wil in de nabije toekomst de activiteiten op het gebied van beeldende kunst gaan voortzetten en uitbreiden. Dit levert een bijdrage aan het culturele profiel van Bergeijk en aan nationale bekendheid van de activiteiten. Bijvoorbeeld in de vorm van een tweejaarlijkse Biënnale in het park in samenwerking met internationaal georiënteerde instellingen zoals Van Abbemuseum Eindhoven, Rietveld-Schröderhuis Utrecht, beelden- en/of architectuurroutes, open-atelierweekend beeldend kunstenaars ed.

In Bergeijk zijn geen faciliteiten voor beeldend kunstenaars in de vorm van ateliervoorzieningen. Gezien het geringe aantal professionele beeldend kunstenaars bestaat hieraan geen of nauwelijks behoefte.

Hermenieke van Bergeijk

Amateurkunstbeoefening

Op het gebied van de amateurkunstbeoefening kent Bergeijk enkele particuliere initiatieven, zoals Atelier 'Belles Fleurs 'voor keramiekbeschildering en Schildersvereniging 'De Rietpen' in Luyksgestel. Er zijn momenteel geen (gesubsidieerde) mogelijkheden tot het volgen van schilder- teken- of beeldhouwcursussen, noch voor volwassenen, noch voor jongeren en kinderen. In het verleden werd dit aangeboden in Sociaal-Cultureel Centrum De Kattendans. Nader onderzoek zou moeten uitwijzen

of hier vraag naar is. De Kattendans heeft aangegeven deze activiteiten weer in haar aanbod te willen opnemen. Het Cultuurpunt Bergeijk kan hier een bemiddelende rol in spelen (hierbij valt ook te denken aan buitenschoolse activiteiten). Dit sluit ook aan bij landelijke tendensen. De 21ste eeuw wordt al de 'Gouden Eeuw van de amateurkunst' genoemd. 'Kunstfactor', het landelijke sectorinstituut voor de ontwikkeling van amateurkunst in Nederland, zet zich hiervoor in en in het regeerakkoord werd voor het eerst de amateursector met naam genoemd. Steeds meer Nederlanders doen aan actieve kunstparticipatie. Onderzoek heeft uitgewezen dat de creativiteit, expressie en communicatievaardigheden erdoor worden gestimuleerd. Kunstbeoefening biedt ontspanning, en positieve afleiding, het helpt de smaak te ontwikkelen en vergroot het zelfvertrouwen. Een belangrijk aandachtspunt is dan ook kunsteducatie en de ontwikkeling van jongeren.

Gemeentelijke kunstcollectie

De gemeente Bergeijk heeft een beeldende kunstcollectie, bestaande uit 235 werken. De collectie is grotendeels tot stand gekomen uit de voormalige BKR-regeling en deels uit schenkingen en aankopen. De collectie is geïnventariseerd en is in redelijke staat. De werken zijn opgehangen in het gemeentehuis van Bergeijk. Het betreft een statische collectie, die fungeert als wanddecoratie. Er is geen actief aankoop- of tentoonstellingsbeleid.

3.3.5. Amateurkunst en cultuureducatie

Bergeijk kent een bloeiende amateursector met veel verenigingen op het gebied van muziek (fanfares, blaaskapellen, koren), toneel en in mindere mate dans. In totaal gaat het om circa 50 verenigingen, waarvan 3/4 bestaat uit muziek- en koorgezelschappen. Deze verenigingen maken gebruik van onder andere podia in De Kattendans en in gemeenschapshuizen in de andere 5 dorpskernen. De gemeente kent geen centrum voor de kunsten met een pluriform cursusaanbod, waar men actief aan amateurkunstbeoefening kan deelnemen. Dit ontbreekt met name wat betreft de disciplines tekenen, schilderen, beeldhouwen en dans. Wel is er een dependance van de Veldhovense muziekschool Art4U actief in Bergeijk. Art4U richt zich op kunsteducatie in het discipline muziek. In Bergeijk wordt ook alleen muziekonderwijs aangeboden. Sinds eind 2008 kent

Bergeijk het Cultuurpunt Bergeijk, dat vraag vanuit het onderwijs betreffende cultuureducatieve activiteiten, koppelt aan het aanbod van culturele instellingen en initiatieven in Bergeijk.

3.3.5.1. Art4U

Art4U, voorheen muziekschool KCMD en Velhovense Muziekschool, bestaat reeds 40 jaar. De afgelopen 8 jaar is er een bewuste keuze gemaakt dit lesinstituut te transformeren naar een muziekservice-instituut om de veelheid van vragen te kunnen beantwoorden uit de lokale en regionale gemeenschap en marktgericht te werken. Met haar kernfuncties richt Art4U zich op een werkgebied dat zo'n 82.000 inwoners betreft.

De missie van Art4U luidt: "het bevorderen van actieve en receptieve kunst- en cultuurparticipatie". Zij wil alle inwoners van het verzorgingsgebied in de gelegenheid stellen door middel van een breed toegankelijk aanbod van activiteiten op het gebied van muziek, drama en dans kennis te maken met kunst en cultuur. Als haar kerntaken ziet Art4U:

1. het bijdragen aan de individuele ontplooiing van burgers
2. het stimuleren van sociale cohesie door middel van het aanbieden van kunstzinnige activiteiten
3. het in stand houden dan wel ontwikkelen van een bloeiend amateurkunstleven
4. het bijdragen aan een cultureel goed vestigingsklimaat

De beleidsdoelen 2007-2010 (opgenomen in het ondernemingsplan 2007-2011) richten zich op:

- het uitdragen van missie en visie met als oogmerk een maximaal bereik en breed draagvlak te creëren
- het ontwikkelen, zo mogelijk in samenhang, van markt/productcombinaties op het gebied van de cursistenmarkt, de amateurkunstmarkt en de onderwijsmarkt
- het creëren van een breed draagvlak bij cursisten, inwoners en bedrijven voor de kerntaken van de instelling
- gestalte geven aan het kleine kernenbeleid op een zodanige wijze dat cursisten, muziekamateurs en het onderwijs er optimaal gebruik van kunnen maken.

Situatie muziekonderwijs Bergeijk

In het ondernemingsplan geeft Art4U aan hoe zij deze beleidsdoelen denkt te kunnen realiseren. Een van de punten die daarin wordt genoemd is het in standhouden dan wel ontwikkelen van goed bereikbare en kwalitatief goed toegeruste onderwijslocaties. Hier ligt het grote knelpunt wat betreft de locatie Bergeijk. De muziekschool is ondergebracht in een pand belendend aan de bibliotheek aan de Dr. Rauppstraat, dat wordt gehuurd. Het ontbreekt aan een gastvrije en aantrekkelijke entree. Het pand is slecht geoutilleerd, verouderd en onaantrekkelijk voor cursisten en bezoekers en er is sprake van ernstig achterstallig onderhoud. Bouwkundige verbeteringen in de vorm van modernisering en renovatie zijn op korte termijn gewenst. Blijven investeringen uit dan zal dit in de toekomst niet leiden tot verbetering van het kunsteducatieve aanbod in Bergeijk en zal deze zelfs worden bedreigd. De kerntaak van de instelling is muziekeducatie. Dit bestaat uit activiteiten die

gericht zijn op scholing, kennismaken, repeteren, experimenteren, presenteren en uitwisselen. Dit wordt in verschillende werkvormen beoefend, zoals amv-lessen en samenspel. Een aantal van deze kernfuncties komt in het gedrang indien er op korte termijn geen verbeteringen in de huidige huisvesting plaatsvinden. Bovendien leidt de huidige toestand tot een negatief imago en bedreigt dit de marktwerking van Art4 U.

Naast de kernfuncties ontplooit de muziekschool diverse nevenactiviteiten. Dit betreft een breed pakket van diensten t.b.v. de amateurkunst en de scholen in het werkgebied. Dit is een aanbod van cursussen voor jong en oud. Voor de amateurkunst zijn er diensten zoals opfriscursussen voor seniorleden en groepsrepetities als ondersteuning voor concoursdeelname van verenigingen. In Bergeijk heeft dit onlangs geleid tot twee pilotprojecten in samenwerking met harmonieverenigingen en basisscholen. Hieruit zijn muziekprojecten op maat voortgekomen. Steeds zijn deze formules gekoppeld aan de competenties van het aanwezige of naar de school te bemiddelen personeel. De nevenactiviteiten zijn gebaseerd op kennismaking en maatwerk als antwoord op goed gearticuleerde vragen van groepen van bewoners, leden van de amateurkunst of directies/docenten uit onderwijsorganisatie(s).

3.3.5.2. Muziekverenigingen

De gemeente Bergeijk is rijk aan amateur-muziekverenigingen in de vorm van harmonieën en fanfares. De grootste is Koninklijke Harmonie Echo der Kempen, met in totaal zo'n 200 leden. Daarnaast zijn Harmonie en drumband 'Theodatus' in Luyksgestel, Harmonievereniging Riethoven, Fanfare 'Irene' en Accordeonvereniging 'De Lustige Klanken' actief. Verder kent Bergeijk nog diverse blaaskapellen, orkesten, kinder- en ouderenkoren.

Koninklijke Harmonie Echo der Kempen is de grootste amateur-muziekvereniging in Bergeijk. Het bestuur stelt zich de actieve beleving van het muzikale verenigingsleven binnen de Bergeijkse gemeenschap ten doel. Een andere doelstelling is onder andere het bereiken van de muzikale top. Dit doet men door deel te nemen aan landelijke en internationale concoursen, waarmee men zeer succesvol is. Een van haar kerntaken is het opvoeden en betrekken van de jeugd bij de harmonie.

Echo der Kempen is opgericht in 1887 als fanfare en werd daarmee een van de vele dorpsorkesten met aanvankelijk een puur plaatselijke reputatie. Eind 1950 verkreeg de fanfare het predicaat Koninklijk. In 1961 besloot de vereniging de instrumentatie te veranderen en verder te gaan als harmonie. Koninklijke Harmonie Echo der Kempen bestaat momenteel uit een harmonieorkest met ca. 80 leden. Daarnaast kent Echo der Kempen ook een Slagwerkgroep van ca. 20 leden, de slagwerkgroep YEP met ca. 30 leden, een jeugdorkest van ca. 35 leden en een pieporkest van ca. 10 leden. Samen met de vaandeldragers en bestuursleden telt de Harmonie in totaal ca. 200 leden. Het ledental zal in de toekomst vergrijzen, mits men meer jeugdleden weet te trekken. Hier zet Echo der Kempen actief op in met allerlei activiteiten en voorzieningen, zoals pilotprojecten op scholen en het faciliteren van instrumenten en muziekstukken. Echo der Kempen stemt haar activiteiten af met de andere muziekverenigingen en met Art4U, waarmee men samenwerkt in de vorm van educatieve projecten. De uitvoeringen en concoursen die Echo der Kempen meerdere malen per jaar verzorgd worden zeer goed bezocht en de Harmonie wordt zeer gewaardeerd in de Bergeijkse gemeenschap. Zij speelt hierin ook een actieve rol als het gaat om publieke optredens tijdens lokale en regionale festivals en openbare evenementen.

Naast de capaciteitsproblematiek wordt als knelpunt gesignaleerd dat de huidige gemeentelijke subsidie niet toereikend is voor de uitvoering van de kerntaken van Echo der Kempen. Met name het faciliteren van instrumenten en muziekstukken, dat men als een basisvoorziening aanbiedt aan de leden, is een kostbare voorziening.

Speerpunten en actiepunten gemeente

1. aandacht voor capaciteitsproblemen voor repetitie, opslag en uitvoering voorstellingen in De Kattendans

3.3.5.3. Cultuureducatie

Een van de cultuurimpulsen aan het cultuurbeleid in Bergeijk van de laatste jaren is de oprichting per 1 augustus 2008 van een markplaats cultuureducatie. Deze draagt in Bergeijk de naam Cultuurpunt Bergeijk. De markplaats is een soort makelaarsidee waarmee de vraag van scholen, basis- en voortgezet onderwijs en het aanbod van plaatselijke en regionale culturele instellingen op elkaar worden afgestemd en waardoor nieuw aanbod wordt ontwikkeld. Dit betreft zowel professionele aanbieders als aanbieders in het amateurkunstenveld.

De gemeente Bergeijk streeft ernaar dat actieve, receptieve en reflectieve kunstbeleving door en voor kinderen deel uitmaakt van hun schoolloopbaan. Zij wil kinderen al op jonge leeftijd kennis laten maken met kunst en cultuur. De activiteiten van het cultuurpunt Bergeijk zijn hierop gericht, waaronder:

- inventarisatie van vraag en aanbod
- advisering en informatie
- bemiddeling en afstemming

Een uitgebreid overzicht van taken van de markplaats is te vinden in het rapport “Scholen met, voor en door Kunst en Cultuur”, (juli 2008). Dit moet uiteindelijk leiden naar een verbeterde inbedding van cultuureducatie in het beleid van cultuuraanbieders, onderwijsinstellingen en de gemeente en tot één loket voor alle vormen van cultuureducatie, inclusief erfgoed. Hierbij wordt ook de samenwerking met het amateurkunstenveld als belangrijk ervaren en betrokken. In de nabije toekomst is het advies om lopende educatieve projecten die voor een deel een ad-hoc of incidenteel karakter dragen, zoals van de bibliotheek en het Eicha-musuem, op te nemen in de programmering van het Cultuurpunt Bergeijk. Hierdoor wordt er meer overzicht en een centrale loketfunctie gecreëerd. Dit dient uiteraard in overleg met de instellingen te gebeuren.

Met haar kernfuncties richt het Cultuurpunt Bergeijk zich op een werkgebied dat zo’n 18.000 inwoners telt waarvan 1800 leerlingen naar school gaan verspreid over een tiental basisscholen. Aangezien Bergeijk geen voortgezet onderwijs kent richt het cultuurpunt zich alleen op basisscholen. Van 1-1-2009 tot 31-12-2012 is het project onderdeel van het Fonds voor de Cultuurparticipatie van de provincie. Aan de hand van jaarlijkse evaluaties wordt vastgesteld of de markplaats beantwoordt aan de doelstellingen. Indien deze ervaringen positief zijn ontstaan er gronden dit als permanent onderdeel te maken van het cultuureducatie-, respectievelijk jeugdbeleid van de gemeente.

Speerpunten en actiepunten gemeente

1. coördineren en stimuleren van de inhoudelijke, programmatische aansturing van de stuurgroep
2. jaarlijkse evaluatie van de activiteiten
3. opstellen van een meerjarenfinanciering na 2012

3.4 Culturele communicatie

Om het culturele vermogen van de Bergeijkse gemeenschap beter zichtbaar te maken dienen er in de komende periode een aantal beleidsinstrumentaria ingesteld te worden.

1.In samenspraak met de culturele instellingen, VVV en/of Uit in Brabant dient een communicatieplan te worden opgesteld waarin onder andere een culturele agenda wordt opgenomen en waarin nieuwe activiteiten worden belicht

2. Op de gemeentelijke website moet een aparte pagina ontwikkeld worden waarop aandacht besteed wordt aan culturele evenementen en festivals die in de gemeente worden georganiseerd. Maar ook algemene cultuur(historische) informatie moet hierop te vinden zijn.

3.In samenhang met het gemeentelijke beleidsplan Recreatie & Toerisme 2008-2011 moet het culturele vermogen zichtbaar gemaakt worden bv. door middel van bestaande kunstroutes te integreren met fiets- en wandelroutes. Het streven is erop gericht een pakket te ontwikkelen waarin diverse routes worden gebundeld en aan het publiek worden aangeboden

4.instellen van een culturele stuurgroep om culturele activiteiten en evenementen te stimuleren en inhoudelijk, programmatisch aan te sturen. Hierbij moet gedacht worden aan jaarlijks terugkerende

evenementen zoals een open atelierroute van beeldend kunstenaars, een kunstmarkt, een beeldenbiënnale in het Ploegpark. Dit geeft een structureel gezicht aan het culturele profiel van Bergeijk.

Hoofdstuk 4

4.1. Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid 2010-2013

In dit hoofdstuk worden naar aanleiding van het hierboven genoemde de hoofdlijnen van het toekomstig kunst- en cultuur van de gemeente Bergeijk uitgezet en worden, waar mogelijk, concrete projecten aangewezen en actiepunten benoemd. Deze actiepunten zijn afgeleid van de hoofd- en subdoelstellingen die eerder in deze nota zijn genoemd. Te weten:

Hoofddoelstelling: In algemene zin gaat het in deze nota om het in stand houden c.q. bevorderen van de ontwikkeling en het vergroten van de toegankelijkheid van het kunst- en cultuuraanbod voor de gemeente Bergeijk, alsmede om het formuleren van speerpunten van beleid waarmee Bergeijk zich als gemeente kan profileren.

Dit leidt tot een viertal subdoelstellingen:

1. het formuleren van een cultureel profiel waardoor de gemeente als zodanig herkenbaar wordt
2. het bevorderen en stimuleren van een breed en gevarieerd aanbod van professionele kunstuitingen op het gebied van muziek, theater, beeldende kunst
3. het bevorderen en stimuleren van amateuristische kunst- en cultuurbeoefening op het terrein van muziek, theater, dans, film, literatuur, beeldende kunst
4. streven naar een zo groot mogelijke toegankelijkheid en in samenhang daarmee naar een maximale spreiding en participatie

De belangrijkste algemene aanbevelingen op een rijtje:

- Kunst meer toegankelijk maken
- Kwaliteit bieden en onderscheidend zijn
- Blijvend investeren in jeugd-en-cultuur

Verder worden een aantal algemene actiepunten voorgesteld, namelijk:

- meer accent leggen op cultuurtoerisme:
- kiezen voor een integrale aanpak, mede afgestemd op het beleid recreatie en toerisme
- onderscheidend zijn door gezicht te geven aan het culturele profiel (bv. ‘Rietvelddorp’)
- de kansen met het rijke cultureel erfgoed meer benutten
- kunsttoepassingen (bv. landart) in en met het cultuurlandschap
- verbreding en versterking van het aanbod met culturele evenementen
- amateurkunst stimuleren en verbreden, waaronder bv. een jaarlijks Weekend van de amateurkunst; kwantiteit en kwaliteit van podia en presentatieruimten onderzoeken

De genoemde doelstellingen en aanbevelingen vertalen zich in een viertal speerpunten met specifieke actiepunten.

4.2.Speerpunten en actiepunten en financiële situatie

De algemene conclusie die uit deze nota en het daaraan voorafgaande onderzoek getrokken kan worden, is dat in de gemeente Bergeijk een redelijk bloeiende sector amateur- kunst- en cultuurbeoefening bestaat. Men kan vaststellen dat hier in potentie een grote kracht ligt, een bijzondere karakteristieke kwaliteit voor een gemeente van deze omvang. Er is een brede hoogwaardige basis, zowel op het gebied van de amateurkunstbeoefening als de professionele kunstbeoefening. Een verbinding tussen een aantal van deze activiteiten zou wenselijk zijn om tot verdere bloei van het culturele klimaat te komen. Op deze sterke kant van Bergeijk zou extra inzet geleverd moeten worden en zou een gezicht geven aan het culturele profiel.

Speerpunt 1. Ondersteunende en faciliterende maatregelen en investeringen

Dit speerpunt sluit aan bij subdoelstellingen 2, 3 en 4

Met een aantal ondersteunende en faciliterende maatregelen en investeringen kan de kunst- en cultuursector van de gemeente verder verbeterd en verlevendigd worden, zowel in de professionele als de amateursector.

Samenvattend

- in de brede sector van kunst en cultuur is een behoefte aan verbetering van de kwaliteit van voorzieningen
- in de brede sector van kunst en cultuur is een vraag naar uitbreiding van voorzieningen

Onderwerp

1. Clustering van cultureel aanbod op 1 locatie,

Onderzoek naar vestiging van breed georiënteerd Centrum voor de Kunsten met tentoonstellingsruimte.

- mogelijk andere locatie basisbibliotheek Bergeijk in verband met nieuwe werkvelden
- herhuisvesting muziekschool Art4 U in Bergeijk
- aanpassingen, onderhoud, ver- gedeeltelijke nieuwbouw huisvesting theater De Kattendans en muziekschool Art4U.

Financieel en planning

PPN 2010 -2013: Korte tot middellange termijn: Haalbaarheid nader onderzoeken (1 tot 5 jaar), initiatief ligt bij gemeente.

onderzoekskosten ramen: eenmalig p.m.

Lange termijn (5 tot 10 jaar) uitvoering, als onderzoek positief is.

Initiatief bij gemeente PPN: voorlopig geen middelen reserveren

Speerpunt 2: Vergroting van de deelname van burgers aan kunst en cultuur

Dit speerpunt sluit aan bij subdoelstellingen 1 en 3

Onderwerp

1. Cultuurpunt Bergeijk

- voortzetting van het Cultuurpunt Bergeijk, definitief bepalen bij de evaluatie over vier jaar
- meerjarenbudget reserveren voor de voortzetting van het Cultuurpunt Bergeijk
- verdere ondersteuning en uitbreiding van de taken en de rol van het Cultuurpunt Bergeijk

Financieel en planning

Korte tot middellange termijn, initiatief ligt bij gemeente

is reeds jaarlijks opgenomen in Meerjarenprogramma begroting

vanaf 2010: € 15.000,=

2011: 15.000,=

2012 : € 15.000,=

In 2012 loopt provinciale termijn af, dit is voor de gemeente een moment om te evalueren.

2. Toeristisch-recreatief "Branden"

- toeristisch-recreatief 'branden' van creatieve en kunstzinnige elementen t.b.v. culturele profiel van Bergeijk (oa. Rietveld en Ruys / De Ploeg) in overleg met VVV.
- stimuleren van publieksactiviteiten die erop gericht zijn burgers kennis te laten maken met kunst, cultuur en cultureel erfgoed, bv. festivals, evenementen, routes.

Financieel en planning

Korte termijn, initiatief ligt bij gemeente, heeft hoge prioriteit

PPN 2010: geen middelen ramen, initiatieven m.b.v. bestaande budgetten ondersteunen.

Speerpunt 3: vergroting van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving

Dit speerpunt sluit aan bij subdoelstellingen 1 en 2

(eventueel in combinatie met speelruimten)

Taken gemeente;

1.Uitbreiding kunst in openbare ruimte

- bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen en bouwlocaties (centrum en gebiedsontwikkelingen) rekening houden met locaties voor kunst in de openbare ruimte. Vervolgens kunstenaars vroegtijdig betrekken bij de planvorming. Hiervoor goede criteria opstellen, wanneer er aan openbare kunst gedacht wordt.

- het instellen van een meerjarig kunstfonds voor aankopen of opdrachten

- in samenspraak met de Adviescommissie beeldende kunst een procedure opstellen voor opdrachten en/of aankopen.

Financieel en planning

Tijdspad voor deze actiepunten: 2009 – 2010: korte termijn

Vanaf 2010: structureel € 10.000,= per jaar reserveren, om bijvoorbeeld eens in de 3 jaar een kunstwerk aan te schaffen. Hierbij onderzoeken of dit ten laste kan komen van het fonds Bovenwijkse voorzieningen.

2.Beheer en onderhoud bestaande kunst in openbare ruimte

- Inventarisatie opstellen van alle kunst in de openbare ruimte, inclusief kunstwerken in eigendom van bedrijven.

- op basis van ervaringen in de jaren 2009 en 2010 m.b.v. het WVK budget om te onderzoeken:
- welk budget nodig is om de kunstwerken in de openbare ruimte te onderhouden.
  b. Het opstellen van een onderhoudsplan voor de gemeentelijke kunstwerken in de openbare ruimte
- Het opstellen van een onderhouds beheerplan.
- onderzoeken welk bedrag nodig is om de Rietveld abri te onderhouden

Financieel en planning

tijdpad: in 2011: bovenstaande te onderzoeken en mogelijk vanaf 2011 hiervoor geld op te nemen.

Speerpunt 4: instellen van beleidsinstrumentaria

Dit speerpunt sluit aan bij subdoelstellingen 1 en 4

Actiepunten: veld

1. opstellen van een cultureel communicatieplan in samenwerking met de culturele instellingen.

Actiepunten: gemeente

2. instellen van een adviesgroep/ platform met vertegenwoordigers uit culturele sector ter ondersteuning /kruisbestuiving van locale culturele producties en activiteiten.
3. Ontwikkelen van een gemeentelijke culturele internetpagina
4. Het opstellen van een culturele agenda, samen met het VVV of samenwerken met Uit in Brabant.
5. Het organiseren van netwerkbijeenkomsten en het opzetten samen met De Kattendans van een Cultuurnetwerk Bergeijk. Het aanbieden van een podium/oprichten van een Cultureel Café.

Tijdspad voor deze actiepunten: middellange termijn 1 tot 3 jaar
PPN 2010: geen kosten ramen, maar initiatieven waar mogelijk uit bestaande budgetten dekken.
Tijdspad voor deze actiepunten: 2009 - 2012

Bijlagen

Bijlage 1

CONCEPTNOTA/VISIE VAN DE ADVIESCOMMISISE BEELDENDE KUNST BERGEIJK 2005

INHOUDSOPGAVE pagina

1. ALGEMEEN 2

1.1 Kunst in Bergeijk

1.2 Kunstbeleid

1.3 Financiële middelen

2. MEERJARENVISIE

2.1 Buitenkunst

2.2 Nieuwe opdrachten

2.2.1 Criteria en eigenschappen kunstwerk

2.2.2 Definitie kunstenaar
2.2.3 Draagvlak
2.2.4 Wijze van selectie en voorlichting

2.2.5 Selectie kunstenaar en evaluatie 4

2.2.6 Locaties buitenkunst

2.2.7 Samenwerking andere gemeenten en provincie

2.2.8 Stimuleren bedrijven en particulieren

2.3 Inventarisatie en behoud

2.3.1 Inventarisatie en beeldbeschrijving

2.3.2 Onderhoud en financiering

2.3.3 Onderhoudsaanbeveling door kunstenaar

2.3.4 Herplaatsing kunstwerken

2.4. Beheer, uitbreiding en presentatie van de kunstcollectie 5

2.4.1 Conservering, restauratie en opslag kunstwerken

2.4.2 Aanvulling kunstcollectie en uitbreiding met nieuwe kunstenaars

2.4.3 Exposeren eigen collectie

2.4.4 Cultuurhistorische objecten

2.4.5 Ontsluiting binnenkunst

2.4.6 Verzamelen kunstvisies 6

2.4.7 Schenkingen en bruiklenen

2.4.8 Kunstuitleen

2.5. Educatieve activiteiten

2.5.1 Kunst- of beeldenroute

2.5.2 Atelierroute

2.5.3 Aanvullende expositie
2.5.4 Educatie jeugd

3. BIJLAGEN 6

3.1 Lijst buitenkust in gemeentelijk bezit (nog op te stellen)
3.2 Overeenkomst tot het vervaardigen van een kunstwerk (nog op te stellen)

3.3 Model bruikleenovereenkomst gemeente Bergeijk (nog op te stellen)

1. ALGEMEEN

1.1 Kunst in Bergeijk

De gemeente Bergeijk kent een rijke culturele historie tot tienduizend jaar terug. Op het gebied van beeldende kunst beschikt de gemeente echter niet over een museum voor beeldende kunst of een platform van beeldend kunstenaars. Kunstzinnige activiteiten zijn veelal kleinschalig van opzet. Wel is in de kern Luyksgestel een galerie annex kunstuitleen (Bernice) gevestigd en zijn er particuliere initiatieven (zoals Schildersvereniging Rietpen, de Fotogroep Riethoven en een beeldhouwerscollectief). Daarnaast vinden in de bibliotheek, cultureel centrum De Kattendans en de Rabobank zo nu en dan exposities plaats. De gemeente draagt hiervoor geen verantwoordelijkheid.

De Gemeente beschikt over een eigen kunstcollectie en heeft een aantal kunstwerken in de openbare ruimte in beheer.

1.2. Kunstbeleid

In 2002 is door het college van B&W de Adviescommissie Beeldende Kunst ingesteld. De commissie voert een actief kunstbeleid dat beantwoordt aan de tijdsgeest. Zij tracht dit o.a. te bereiken door beeldende kunst op de politieke agenda te zetten en daadwerkelijk te betrekken bij bijvoorbeeld herinrichtingen en bestemmingsplannen. In de praktijk moet het werk van de commissie resulteren in de aankoop van moderne kunstwerken, waarmee het gezicht van de gemeente wordt verfraaid. Daarnaast spreekt de commissie zich uit over beheer en behoud van de kunstcollectie en de kunstwerken in de buitenruimte. Waar nodig zal de adviescommissie beeldende kunst overleg voeren met de desbetreffende commissies en instanties in Bergeijk, met raakvlakken in de kunst.

Het is ook de taak van de gemeente om een breder draagvlak voor eigentijdse kunst onder de bevolking te bewerkstelligen. Hierbij kan gedacht worden aan kunsteducatie in relatie tot de basisscholen en het ontwikkelen van een beeldenroute. De gemeente heeft immers de taak tot het verspreiden van kunst, maar ook om deze naar de bevolking toe te vertalen.

Vanuit deze visie probeert de commissie zich flexibel te bewegen binnen een netwerk van lokale verenigingen en organisaties, kunstenaars, kunstliefhebbers, bedrijven en kunstgerelateerde instanties en hoopt hiermee de mogelijkheden op het gebied van beeldende kunst volledig te benutten. Ze steunt zelfstandige initiatieven vanuit de bevolking en stelt haar deskundigheid hiervoor ter beschikking.

1.3. Financiële middelen

Kunstopdrachten en directe aankopen worden verricht vanuit een gemeentelijke kunstfonds met de doelstelling het woon- en leefklimaat van de gemeente Bergeijk te bevorderen. De commissie beveelt het college aan om het fonds structureel te voeden met een jaarlijkse storting uit de algemene middelen en tevens een gemeentelijke percentageregeling in te stellen.

Daarnaast neemt de commissie zich voor om in de toekomst een beroep te doen op externe fondsen en tracht ze particuliere sponsors (Platform Ondernemend Bergeijk?) te stimuleren tot het storten van een bijdrage in het kunstfonds.

Voorstel is om jaarlijks een bedrag per inwoner in dit fonds te storten.

2. MEERJARENVISIE

De commissie is voorstander van een duidelijk stappenplan en streeft ernaar om gedurende een afgesproken tijdsspanne één van de punten uit de meerjarenvisie tot speerpunt te verheffen.

2.1. Buitenkunst

Van een gericht aankoop- of opdrachtenbeleid is in Bergeijk nooit echt sprake geweest. Het kunsthistorische belang van de gemeente komt grotendeels voort uit de artistieke prestaties van Weverij De Ploeg. In het verleden hebben vooraanstaande architecten, tuinarchitecten en kunstenaars (bijvoorbeeld Gerrit Rietveld en Mien Ruys) in opdracht van De Ploeg opdrachten uitgevoerd en daarmee het artistieke aanzien van Bergeijk verhoogd.

Daarnaast is op diverse plekken in Bergeijk werk van landelijke, regionale en lokale beeldend kunstenaars te vinden, zowel in gemeentelijk als privé-bezit. Door middel van kunstopdrachten in de buitenruimte tracht de commissie deze moderne beeldende traditie nieuw leven in te blazen en de bevolking affiniteit met kunst bij te brengen.[1]

2.2 Nieuwe opdrachten

De commissie denkt met nieuwe kunstopdrachten een aantal markante bakens in Bergeijk te kunnen scheppen, waarmee ze de toeschouwer even boven de dagelijkse realiteit kan verheffen. Kunst moet de tijdgeest reflecteren en dient de beschouwer in eerste instantie te prikkelen; positief of negatief. Naast het accentueren van mooie plekken wil de commissie nadrukkelijk saaie locaties met behulp van kunstobjecten verlevendigen. De commissie kan tevens advies uitbrengen over het type kunstwerk: plastiek, omgevingsvormgeving, wandschildering, speelobject. Vanwege de natuurrijke omgeving van Bergeijk, verdient bijzondere aandacht de relatie kunst en natuur c.q. landschap bij het verlenen van opdrachten.

2.2.1 Criteria en eigenschappen kunstwerk

De criteria waaraan een kunstwerk in de openbare ruimte dient te voldoen, kunnen per opdracht verschillen (polariserend, confronterend, contrasterend, harmonieus, accentuerend, aanvullend, toevoegend, signalerend etc.). Een belangrijke voorwaarde is wel dat er een wisselwerking tussen object en omgeving bestaat; een object moet beschikken over een dynamisch karakter dat kan concurreren met de visuele communicatie van verkeersborden en reclame-uitingen. Van elk kunstwerk wordt bovendien vereist dat het onderhoudsvriendelijk en vandalismebestendig is.

2.2.2 Definitie kunstenaar

Onder een kunstenaar wordt verstaan een aantoonbaar uitvoerend kunstenaar. Het uitvoerende aspect moet onder meer blijken uit recent gerealiseerd werk, tentoonstellingen, publicaties, etc.

2.2.3 Draagvlak

De commissie begrijpt dat het "succes" van een buitenobject van vele factoren afhankelijk is en niet vooraf valt te bepalen. Pas in de praktijk is te zien wat die kunst nu uiteindelijk kan bijdragen aan de openbare ruimte. De acceptatie van een kunstwerk kan wel worden vergroot door aansluiting te zoeken bij de belevingswereld van de bevolking. Dit impliceert niet

dat de commissie zich in haar oordeel laat leiden door de smaak van "het grote publiek". Het betekent vooral dat ze de burger een handreiking biedt om er zelf een verhaal van te maken. Dit draagt bij aan een positieve beeldvorming rondom nog te plaatsen kunstwerken. Kunst spreekt niet altijd voor zichzelf, ze zal moeten worden vertaald.

2.2.4 Wijze van selectie en voorlichting

Voorafgaand aan elke opdracht wordt vastgesteld welke selectieprocedure wordt gevolgd. De commissie kan bijvoorbeeld kiezen voor het maken van een preselectie van een bepaalde groep kunstenaars of voor het volgen van een open procedure. Atelierbezoek, het uitnodigen van kunstenaars, of het laten voorleggen van een schetsvoorstel behoort tot de vervolgstappen. Bij een open procedure wordt de opdracht (met vermelding van de betreffende criteria) openbaar gemaakt via plaatselijke media en zo nodig in landelijke publicaties van overkoepelende kunstenaarsorganisaties. Bij elke opdracht wordt goede voorlichting aan geïnteresseerde kunstenaars verstrekt aan de hand van een plattegrond, een profielschets van de gemeente Bergeijk en informatie betreffende de locatie of buurt.

2.2.5 Selectie kunstenaar en evaluatie

De procedure omtrent realisatie dient structureel te verlopen. Deelnemers worden persoonlijk op de hoogte gesteld van de uitslag. De commissie stelt voor om met de gekozen kunstenaar evaluerende gesprekken te voeren voor en na realisatie van het beeld. Tevens kan het soms belangrijk zijn om vroegtijdig een verkeersdeskundige in het proces te betrekken.

Publiciteit ten aanzien van het ontwerp en de uiteindelijke realisatie wordt zeer belangrijk geacht, om zo een vertaalslag naar de bevolking te maken. Anderzijds kan het wenselijk zijn om kunst te concentreren in een gemoedelijke omgeving (b.v. park).

2.2.6 Locaties buitenkunst

Bij de voorbereiding van bestemmingsplannen en wijziging van verkeerssituaties zal vooraf en in een vroeg stadium de locatie aangegeven moeten worden waar beeldende kunst geplaatst kan worden. Inventarisatie van plaatsingsmogelijkheden zal in de toekomst nodig zijn. Hierbij wordt een gelijkmatige spreiding van kunst over de diverse kernen nagestreefd. Het streven is het publiek te laten kennismaken met meerdere kunstvormen op een klein oppervlak.

2.2.7 Samenwerking andere gemeenten en provincie

Bij grensoverschrijdende projecten (kunstwerken die wat betreft locatie het grensgebied met andere gemeentes overlappen), wordt samenwerking gezocht met de kunstcommissies van deze gemeentes en naar financiële ondersteuning van de provincie gezocht. Dit onder voorwaarde dat duidelijk wordt vastgelegd hoe de verantwoordelijkheid ten aanzien van selectieprocedure en besluitvorming wordt verdeeld. Eventueel kan om ondersteuning van het provinciaal steunpunt NBKS (Nieuwe Brabantse Kunst Stichting) gevraagd worden.

2.2.8 Stimuleren bedrijven en particulieren

De commissie ziet het ook als haar taak om bedrijven en particulieren te stimuleren hun eigen omgeving met kunst te verfraaien. De commissie is bovendien bereid om hen te ondersteunen in het maken van een artistieke keuze door middel van een inhoudelijk advies.

2.3 Inventarisatie en behoud

De commissie streeft naar een brede inventarisatie van de buitenkunst. Dat wil zeggen dat behalve feitelijke persoons- en objectgegevens en de kunsthistorische achtergrond, verder ook informatie omtrent de staat van het beeld, de beoogde afwerking, het materiaal nez. van het object vastgelegd dienen te worden.

2.3.1. Inventarisatie en beeldbeschrijving

Tevens dienen buitenkunstwerken - die voldoende toegankelijk zijn - op termijn te worden voorzien van een uniform bordje met korte beschrijving - voor zover deze hierover nog niet beschikken.

2.3.2 Onderhoud en financiering

Ook het onderhoud van bestaande buitenkunst en haar relatie tot de (directe-) omgeving verdient aandacht. De commissie adviseert het college om hiervoor financiële middelen buiten het kunstfonds aan te spreken, omdat anders een actief aankoopbeleid onmogelijk wordt.

De commissie wenst verder dat het college duidelijke afspraken maakt over periodieke controle van de kunstwerken door bijvoorbeeld dorpsraden, de gemeentelijke onderhoudsdienst of een extern bedrijf. Het is in dit opzicht raadzaam een eerstverantwoordelijke 'beheer en behoud' binnen de gemeente aan te stellen. Deze licht de commissie tijdig in, indien er

schade aan een beeld wordt vastgesteld. De commissie kan vervolgens - eventueel na overleg met de betrokken kunstenaar en de onderhoudsdeskundige - advies aan het college uitbrengen inzake professioneel herstel.

Een algemeen meldpunt voor burgers over schade aan de buitenbeelden kan extra ondersteuning betekenen. In sommige gemeenten is het gebruikelijk dat beelden worden 'geadopteerd' door scholen of maatschappelijke instellingen, die dan periodieke controles uitvoeren.

2.3.3 Onderhoudsaanbeveling door kunstenaar

Bij het opleveren van een nieuw beeld wordt de kunstenaar om een onderhoudsaanbeveling gevraagd. Tevens dient een protocol te worden opgesteld, waarvan gebruik gemaakt kan worden zodra een beeld beschadigd raakt.

2.3.4 Herplaatsing van kunstwerken

Kunstwerken die vrijkomen bij de sloop of renovatie van (gemeentelijke en particuliere) gebouwen, dienen volgens de commissie zo mogelijk op dezelfde locatie te worden herplaatst. Een harmonieuze integratie van het kunstwerk met de nieuwe bebouwing is uiteraard gewenst. Dit alles in overleg met betrokkenen.

2.4. Beheer, uitbreiding en presentatie van de kunstcollectie

De gemeente Bergeijk beschikt over een collectie kunstwerken (schilderijen, grafiek en plastieken) die grotendeels uit de vroegere BKR-regeling zijn verkregen. De collectie is inmiddels geïnventariseerd en op Cd-rom gearchiveerd. Een deel van de collectie is vooral waardevol als visuele documentatie van de gemeentelijke geschiedenis. Het betreft hier onder meer vaandels en andere voorwerpen (w.o. zilveren) van diverse verenigingen uit Bergeijk en haar gemeentedelen Luyksgestel, Riethoven en Westerhoven. Van sommige kunstenaars is dankzij de BKR-regeling een stuk persoonlijke levensgeschiedenis vastgelegd binnen de reeks objecten die door de gemeente is verzameld en bewaard.

2.4.1 Conservering, restauratie en opslag kunstwerken

De commissie adviseert om de huidige kunstcollectie naar behoren te conserveren, op te slaan en indien mogelijk te restaureren. Periodieke controle door een aangewezen deskundige moet aantonen of onderhoud noodzakelijk is.

2.4.2. Aanvulling kunstcollectie en uitbreiding met nieuwe kunstenaars

Actief verzamelen van kunst lijkt gezien de hoogte van het gemeentelijk budget vooralsnog een onrealistisch streven. Wel is het misschien mogelijk om bepaalde delen van de collectie meer up-to-date te maken. Zo kan besloten worden om in overleg met de vertegenwoordigde kunstenaars oud werk uit de collectie in te wisselen voor recenter werk.

Mocht de financiële situatie dit op termijn toch mogelijk maken, dan adviseert de commissie om het collectioneren zeer gericht uit te voeren. De gemeente heeft slechts één werk van de Ploeg in bezit, vandaar dat de commissie meent dat er moeite moet worden gedaan om dessins en affiches van ontwerpers en kunstenaars, die gerelateerd zijn aan de Ploeg, aan te kopen. Daarnaast verdienen lokale professionele kunstenaars, waarvan nog geen werk in bezit is, of waarvan een hedendaagse aanvulling gewenst is, de voorkeur van selectie.

2.4.3 Exposeren eigen collectie

Zolang de artistieke en technische kwaliteit van de voorwerpen het toelaat, streeft de commissie ernaar om vanuit de eigen collectie wisselende exposities in het Gemeentehuis of gemeenschapscentra te organiseren. Tot haar verantwoordelijkheden rekent zij de selectie van de voorwerpen alsmede de inrichting en wijze van presenteren. Het advies van de commissie dient zich te beperken tot de openbare ruimten in openbare gebouwen.

2.4.4 Cultuurhistorische objecten

Een bepaald deel van de collectie valt onder de noemer “cultureel erfgoed”. Het betreft hier (antieke) gebruiksvoorwerpen, waarover de commissie niet altijd haar deskundigheid kan uitspreken. Anderzijds kan het exposeren van deze cultuurhistorische objecten bijdragen aan een dynamischer kijk op moderne kunst. In navolging van een toenemende museale tendens kan de commissie zich voorstellen dat kleine wisselende exposities (thema: antiek en modern) worden georganiseerd, waarin deze oude objecten naast geheel nieuwe voorwerpen worden getoond (bijv. oud en nieuw textiel of zilveren gildenbekers naast modern gebruikskeramiek). Hierdoor ontstaat een spannend en educatief schouwspel voor jong en oud!

2.4.5 Ontsluiting binnenkunst

Ontsluiting van de collectie die in de openbare ruimte hangt, kan door middel van informatiebladen en eenvoudige bewegwijzering tot stand worden gebracht.

2.4.6 Verzamelen kunstvisies

De commissie moedigt het aan om de kunstvisies van kunstenaars die in de collectie vertegenwoordigd zijn, te verzamelen.

2.4.7 Schenkingen en bruiklenen

De commissie adviseert het college om duidelijke voorwaarden te stellen aan schenkingen en bruiklenen. Ze is van mening dat de gemeente zich niet moet verplichten om gedane schenkingen of bruiklenen ook daadwerkelijk in één van de gemeentelijke gebouwen te plaatsen. Plaatsing geschiedt altijd in overleg met de commissie, tenzij de betreffende ruimte niet openbaar toegankelijk is.

2.4.8 Kunstuitleen

Het opzetten van een kunstuitleen lijkt gezien de kwaliteit van de huidige collectie niet rendabel.

2.5 Educatieve activiteiten

Binnen de aanwezige mogelijkheden stelt de commissie voor hier aangepaste presentatie- en promotiemiddelen voor te ontwikkelen, gericht op vermeerdering van de kennis en bevordering van participatie en publieke beleving van beeldende kunst.

2.5.1 Beeldenroute

De commissie stelt voor een kunst- of beeldenroute te ontwikkelen, zodat inwoners en toeristen op informele wijze met het kunsthistorisch erfgoed kunnen kennismaken. Dit vraagt om een inventarisatie van de buitenkunst, variërend van de beelden in het Ploegpark tot diverse lokale kunstwerken. Afhankelijk van de criteria die de commissie opstelt, kan uiteindelijk een bruikbare selectie van kunstwerken worden gemaakt, die in de vorm van een folder/fietsroute toegankelijk wordt gemaakt.

2.5.2 Atelierroute

De commissie wil kunstenaars stimuleren tot het initiëren van tentoonstellingen en tijdelijke kunstmanifestaties en bijvoorbeeld het organiseren van een periodieke atelierroute. Aangezien de gemeente niet over een eigen expositieruimte beschikt, kan worden bemiddeld bij het zoeken naar alternatieve ruimtes (bijvoorbeeld maatschappelijke instellingen, de Rabobank of leegstaande bedrijfspanden).

2.5.3 Aanvullende expositie

Bij de aankoop van een nieuw beeld kan de commissie adviseren om een achtergrondexpositie in te richten, bijvoorbeeld in de hal van het gemeentehuis, of op een externe locatie (bank, gemeenschapshuis of bibliotheek).

2.5.4 Educatie

Bijzondere aandacht verdient de jeugd, waarvan de beeldende ontwikkeling via lesbrieven, speciale projecten en prijsvragen gestimuleerd zou moeten worden. Bepaalde activiteiten van de commissie kunnen parallel lopen met onderwijsdoelen. Kunstenaars waarvan een beeld in Bergeijk wordt gerealiseerd, kunnen bijvoorbeeld gestimuleerd worden om een bezoek aan de basisscholen te brengen, met als doel de scholieren te betrekken in de beeldvorming van het beoogde kunstwerk. Begeleiding van het BISK (Brabants Instituut Steunfunctie Kunstzinnige Vorming) kan in dit opzicht nuttig zijn.

3. BIJLAGEN

Nog bij te voegen c.q. uit te werken

3.1. Lijst buitenkunst in gemeentelijk bezit (lijst in voorbereiding juli 2004)

3.2. Overeenkomst tot het vervaardigen van een kunstwerk

3.3. Model bruikleenovereenkomst gemeente Bergeijk

NOOT: Een handreiking voor de commissie is onder meer het boek “Beelden buiten - beheer & behoud”, uitgegeven door de Stichting Cultuurfonds van BNG, Instituut Collectie Nederland, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2003, ISBN: 90 322 79556)

Bijlage 2

Expertisebijeenkomst Bergeijk

Op 9 oktober 2008 werd een expertmeeting georganiseerd in het gemeentehuis in Bergeijk waarvoor vertegenwoordigers uit het culturele veld werden uitgenodigd mee te praten over het toekomstig kunst- en cultuurbeleid van de gemeente. Hierbij waren aanwezig:Dhr. D. Floris Theater De Kattendans, Mevr. M.J. Stravens Cultuurpunt Bergeijk, Dhr.B. Lutgendorff Art4U, Mevr. Tils Bibliotheek, Dhr. W. Loos beeldend kunstenaar, Dhr. J. Biemans Eichamuseum, Dhr. Lambrechts Echo der Kempen. Mevr. A. Tils wethouder Bergeijk, Dhr. D. Westerink, ambtenaar gemeente Bergeijk en Ange Verdonschot, ambtelijk secretaris adviescommissie beeldende kunst Bergeijk. De bijeenkomst werd geleid door Mevr. N. van de Kamp adviseur BKKC. De informatie is gebruikt als input voor de kadernota kunst en cultuur gemeente Bergeijk 2010-2014.

Bijlage 3

Vragenlijst dorpsraden Bergeijk / amateurinstellingen kunst en cultuur

In totaal werden ca.50 amateurinstellingen en de dorpsraden aangeschreven een vragenlijst in te vullen. Dit leverde 15 respondenten op. Opvallend bij het beantwoorden van de vragen is dat men primair reageert vanuit de eigen instelling.

Algemene uitkomsten:

1.er dient meer gedaan te worden aan promotie van culturele(amateur) activiteiten via de lokale media en de VVV;

2.als belangrijke beleidsinstrumenten ziet men subsidieverstrekking en het bieden van faciliteiten. Een andere belangrijk beleidsinstrument is de samenwerking tussen verenigingen en instellingen;

3.het Teutenhuis en het Ploeggebouw dienen meer op de kaart te worden gezet.

De conclusies zijn gebruikt bij het opstellen van de kadernota kunst en cultuur gemeente Bergeijk 2010-2014.

Bijlage 4

VNG Ringenmodel

Om gemeenten houvast te geven bij het formuleren van cultuurbeleid, is een zogenaamd ringenmodel ontwikkeld. Dit model deelt de culturele voorzieningen en het bijbehorend cultuurbeleid op in drie ringen, gerelateerd aan het inwonersaantal. Dit ringenmodel is verder uitgewerkt voor kunsteducatie:

- Gemeenten met minder dan 30.000 inwoners formuleren een kernachtig cultuurbeleid. Zij hebben doorgaans een lespunt voor kunsteducatie. Ook verzorgen zij naschoolse basiscursussen en cultuureducatieve activiteiten voor het onderwijs. Kleine gemeenten hebben vaak geen eigen voorziening, maar organiseren lokaal aanbod in samenwerking met regionale culturele instellingen en andere gemeenten.

- Middelgrote gemeenten met een bevolking van tussen de 30.000 en 90.000 inwoners voeren een uitgebreid cultuurbeleid. Vaak is er in deze gemeenten een centrum voor de kunsten met een breed lesaanbod, faciliteiten en naschoolse basiscursussen. Voor het binnenschoolse aanbod werken de centra samen met de provinciale instelling voor kunst en cultuur.

- Grote gemeenten met meer dan 90.000 inwoners hebben een alomvattend cultuurbeleid met een rijk en gevarieerd aanbod in alle kunstdisciplines. Het aanbod wordt verzorgd vanuit een groot gecombineerd centrum voor de kunsten dat ook aanvullende voorzieningen en naschoolse cursussen biedt. In deze gemeenten zijn bovendien veel andere cultuureducatieaanbieders die educatieve activiteiten organiseren, zowel binnenschools als buitenschools.

De provincie Noord-Brabant heeft zogenaamde 'marktplaatsen'. De marktplaats is het lokale of regionale loket voor onderwijs en cultuuraanbieders. Scholen kunnen er met al hun vragen terecht en aanbieders vinden er een podium voor hun producten. De coördinator van de marktplaats inventariseert vraag en aanbod in een gemeente en stemt die op elkaar af.

Bijlage 5

Subsidieoverzicht 2009

Ploeggebouw